

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030

Spis treści

Spis treści.....	2
1. Wprowadzenie.....	3
2. Metodologia opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030	4
3. Diagnoza sytuacji społecznej i ekonomicznej Gminy Cieszków.....	7
3.1. Położenie geograficzne Gminy Cieszków.....	7
3.2. Sytuacja demograficzna Gminy Cieszków.....	8
3.3. Sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gminy Cieszków ...	19
3.4. Sytuacja mieszkaniowa w Gminie Cieszków	21
3.5. Ochrona zdrowia mieszkańców Gminy Cieszków.....	23
3.6. Identyfikacja problemów społecznych na obszarze Gminy Cieszków.....	24
3.6.1. Charakterystyka głównych problemów społecznych	24
3.6.2. Problemy rodzin wychowujących dzieci	34
3.6.3. Klasyfikacja problemów społecznych pod względem ich nasilenia.....	37
3.7. Infrastruktura i zasoby społeczne	42
3.8. Wyniki badania ankietowego.....	45
3.9. Analiza SWOT w zakresie rozwiązywania problemów społecznych Gminy Cieszków.....	48
4. Założenia strategiczne	50
4.1. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cieszków na lata 2021-2030	50
4.2. Kierunki i zakres działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych	51
5. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030...	52
5.1. Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030.....	53
5.2. Cele szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030.....	53
5.3. Wskaźniki realizacji celów strategicznych.....	54
5.4. Monitoring realizacji celów i działań strategicznych	56
6. Opis sposobu wdrażania strategii oraz działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych.	57
7. Ramy finansowe strategii oraz źródła finansowania wydatków niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych.....	58
8. Informacja i promocja wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy	

Cieszków na lata 2021-2030.....	59
9. Zasady aktualizacji i wprowadzania zmian w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030.....	60
10. Harmonogram wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030.....	62

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021 – 2030 jest wieloletnim dokumentem planistycznym, stanowiącym komplementarne uzupełnienie „Strategii Rozwoju Gminy Cieszków na lata 2016-2021”. W treści powyższego dokumentu skupiono się głównie na najważniejszych aspektach rozwoju Gminy Cieszków, czego dowodem jest choćby określona na najbliższe lata wizja rozwoju Gminy Cieszków jako atrakcyjne miejsce do zamieszkania, rekreacji oraz prowadzenia działalności gospodarczej w sąsiedztwie Doliny Baryczy, zapewniające wysoką jakość przestrzeni, środowiska naturalnego oraz usług publicznych, społeczeństwo aktywne gospodarczo i społecznie. Dla osiągnięcia zaplanowanych celów Strategii Rozwoju niezbędne jest zachowanie równowagi pomiędzy rozwojem gospodarczym i społecznym Gminy. Zrównoważony rozwój Gminy Cieszków będzie możliwy jedynie przy ograniczeniu występowania problemów społecznych lub całkowitej ich eliminacji. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021 – 2030 jest więc dokumentem komplementarnym w stosunku do Strategii Rozwoju, niezbędnym do analizy występujących problemów społecznych, ustaleniem poziomu ich natężenia, określeniem czy problemy te stanowią zagrożenie dla rozwoju Gminy oraz zaplanowania sposobu ich rozwiązania bądź zminimalizowana ich skutków. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030 jest kontynuacją działań zapoczątkowanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cieszków, przyjętej uchwałą Nr XVIII/103/2016 Rady Gminy w Cieszkowie z dnia 15 lipca 2016 roku i nawiązuje do jej celów, założeń i działań, które zapoczątkowały proces tworzenia kompleksowego i spójnego systemu wspierania mieszkańców Gminy w pokonywaniu różnorodnych trudności oraz rozwiązywaniu problemów z wykorzystaniem zasobów i środków własnych gminy i źródeł finansowania zewnętrznego, co przyniosło widoczną zmianę w poprawie sytuacji wspólnoty lokalnej. Utrwalenie zmiany społecznej wymaga dalszej aktywności, nakierowanej na budowanie zintegrowanego systemu wsparcia społecznego, umożliwiającego wszystkim mieszkańcom Gminy rozwój, poprawę jakości życia oraz zapobieganie pojawianiu się zagrożeń dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Działania samorządu gminnego

na rzecz społeczności lokalnej zaplanowane w ramach wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cieszków na lata 2021-2030 będą więc kontynuacją rozwoju lokalnej polityki społecznej w powiązaniu z polityką gospodarczą Gminy. Priorytetem działań strategicznych będzie utrzymanie wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego oraz rozwiązywanie problemów społecznych, które mogą zagrażać rozwojowi Gminy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030 odnosi się do problematyki przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz kładzie nacisk na umożliwienie wszystkim mieszkańcom Gminy aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Realizacja Strategii obejmuje wieloletni horyzont czasowy rozpoczynający się od 1 stycznia 2021 roku, trwający do 31 grudnia 2030 roku. Wskazanie takiego okresu realizacji celów strategicznych jest uzasadnione ze względu na zachodzące zmiany społeczne, sytuację demograficzną, stan gospodarki i utrzymanie spójności z koncepcją rozwoju Gminy Cieszków na najbliższe lata. Jest to optymalny okres, na jaki można zaplanować realizację celów strategicznych oraz wprowadzić trwałe i zauważalne zmiany w życiu lokalnej wspólnoty. Podstawę prawną do opracowania i realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków stanowi zapis zawarty w art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

2. Metodologia opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030 obejmuje wiele obszarów, kwestii i problemów, mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy. Uzasadnieniem dla jej opracowania i wdrożenia jest konieczność przeciwdziałania zagrożeniom, które uniemożliwiłyby zrównoważony rozwój. W treści dokumentu szczególne miejsce zajmują obszary i działania umożliwiające osobom i rodzinom przewyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Metodologia opracowania Strategii wynika głównie z treści zapisów zawartych w art. 16 b ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Zgodnie z treścią powołanego zapisu strategia zawiera:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,

- c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
- d) wskaźników realizacji działań.

Dokument strategii wskazuje także sposób monitorowania wskaźników, określa zasady ewaluacji i aktualizacji treści zawartych w opracowaniu oraz promocji podejmowanych działań na poziomie lokalnym. Diagnoza sytuacji społecznej i ekonomicznej Gminy Cieszków stanowi podstawę do określenia zasięgu i natężenia problemów społecznych występujących na obszarze Gminy. Dla potrzeb opracowania Strategii diagnoza została przeprowadzona metodą analizy dokumentów statystycznych obrazujących poziom życia mieszkańców i rozwój Gminy Cieszków dostępnych w Banku Danych Lokalnych GUS, oraz sprawozdań MRPiPS-03 ze świadczeń pieniężnych i w naturze udzielanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszkowie - zwany dalej GOPS – w latach 2015-2019. Do analizy danych wybrano pięcioletni horyzont czasowy, pokazujący istotne zmiany w obszarze problemów społecznych. Do uzupełnienia diagnozy sytuacji Gminy Cieszków wykorzystano także „Analizę zasobów pomocy społecznej Gminy za 2019 rok”, która sporządzana jest corocznie zgodnie z treścią art.16 a przywoływanej już ustawy o pomocy społecznej, pokazując możliwości i zasoby gminy niezbędne do rozwiązywania problemów społecznych. W opracowaniu diagnozy uwzględniono zasady partycypacji społecznej, konsultując zakres analizowanych w strategii zagadnień z przedstawicielami lokalnych instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz uzyskując opinie przedstawicieli społeczności lokalnej na temat rodzaju i natężenia występowania problemów społecznych. W rozdziale 3.8 ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Do definiowania problemów społecznych o podłożu ekonomicznym zastosowano między innymi wskaźnik kwalifikacji do świadczeń pomocy społecznej zakładając, że osoby i rodziny, które skorzystały z pomocy i wsparcia GOPS doświadczają rozmaitych trudności definiowanych w kategoriach problemu społecznego (np. ubóstwa, bezrobocia), stanowią więc obiektywnie wybraną próbę reprezentatywną spośród wszystkich mieszkańców gminy, potwierdzającą występowanie określonego problemu społecznego. Proces identyfikacji problemów uwzględniał także opinie lokalnych liderów, osób znaczących i specjalistów zajmujących się zawodowo rozwiązywaniem problemów społecznych, w tym pracowników socjalnych, asystenta rodziny, członków Zespołu Interdyscyplinarnego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji i innych. Prognoza zmian społecznych oparta została na szczegółowej analizie sytuacji Gminy Cieszków oraz badaniu obszarów problemowych. Analizie poddano też możliwości rozwiązywania problemów społecznych uwzględnieniem istniejącej infrastruktury i potencjału społecznego jakim dysponuje Gmina. W dokumencie Strategii określono cel główny, cele szczegółowe i działania niezbędne do

rozwiązania lub zminimalizowania skutków problemów społecznych, zidentyfikowanych na terenie Gminy. Cele strategiczne wyznaczono zgodnie z koncepcją S.M.A.R.T, która zwiększa szansę na ich osiągnięcie. Zgodnie z tą koncepcją sformułowane cele są:

- szczegółowe – zawierają konkretny a jednocześnie prosty, jednoznaczny przekaz, a ich zrozumienie nie powinno stanowić kłopotu i pozostawiać miejsca na luźną interpretację,
- mierzalne tj. sformułowane tak, że można liczbowo wyrazić stopień ich realizacji lub przynajmniej umożliwić jednoznaczną „sprawdzalność” tej realizacji, adekwatne do możliwości wykonawców, a jednocześnie atrakcyjne dla społeczności pod względem rezultatów,
- realne tj. możliwe do osiągnięcia oraz terminowe, określone konkretnym przedziałem czasowym.

Do oszacowania wskaźników realizacji celu wykorzystano regułę CREAM, co oznacza, że wskaźniki określone dla danego celu i zadań niezbędnych do jego osiągnięcia są:

- precyzyjne – jasno zdefiniowane i bezsporne (C-clear),
- odpowiadające przedmiotowi pomiaru i jego oceny (R-relevant),
- ekonomiczne – mogą być mierzone w ramach racjonalnych kosztów (E-economic),
- adekwatne – dostarczające wystarczającej informacji na temat realizacji strategii i postępu w procesie jej wdrażania (A-adequate)
- mierzalne – łatwe do zmierzenia i podlegające niezależnej walidacji (M-monitorable).

Kierunki zmian zostały zaplanowane z uwzględnieniem podstawowych zasad polityki społecznej, w tym zasady pomocniczości, zasady szerokiego zasięgu skutków oraz zasady partycypacji społecznej. Najwięcej uwagi poświęcono działaniom profilaktycznym i zaradczym, aby zapobiegać występowaniu sytuacji problemowych w funkcjonowaniu społeczeństwa. System wdrażania działań strategicznych oparto na programach o charakterze obligatoryjnym i fakultatywnym, odnoszących się do rozwiązywania poszczególnych problemów zdiagnozowanych na obszarze Gminy.

W procesie wdrażania strategii przewidziano także zastosowanie różnorodnych projektów, w tym projektów socjalnych oraz innych narzędzi wsparcia i aktywizacji adresowanych do wielu grup beneficjentów (odbiorców działań). Proponowany system wdrażania strategii może być modyfikowany zgodnie z zasadami określonymi w rozdziale 9 niniejszej strategii, jeśli wystąpią uzasadnione potrzeby, a samorząd gminy podejmie stosowne uchwały. W procesie monitorowania i oceny postępów w realizacji strategii uwzględniono obowiązek prowadzenia statystyki publicznej oraz informowanie przedstawicieli władz oraz społeczności lokalnej o efektach i rezultatach uzyskiwanych w trakcie wdrażania strategii w formie sprawozdań rocznych, składanych Radzie Gminy oraz publikowanych w formach zwyczajowo przyjętych przez samorząd. Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030 podlega uchwaleniu w trybie określonym przepisami o samorządzie gminy, po uprzednim przeprowadzeniu

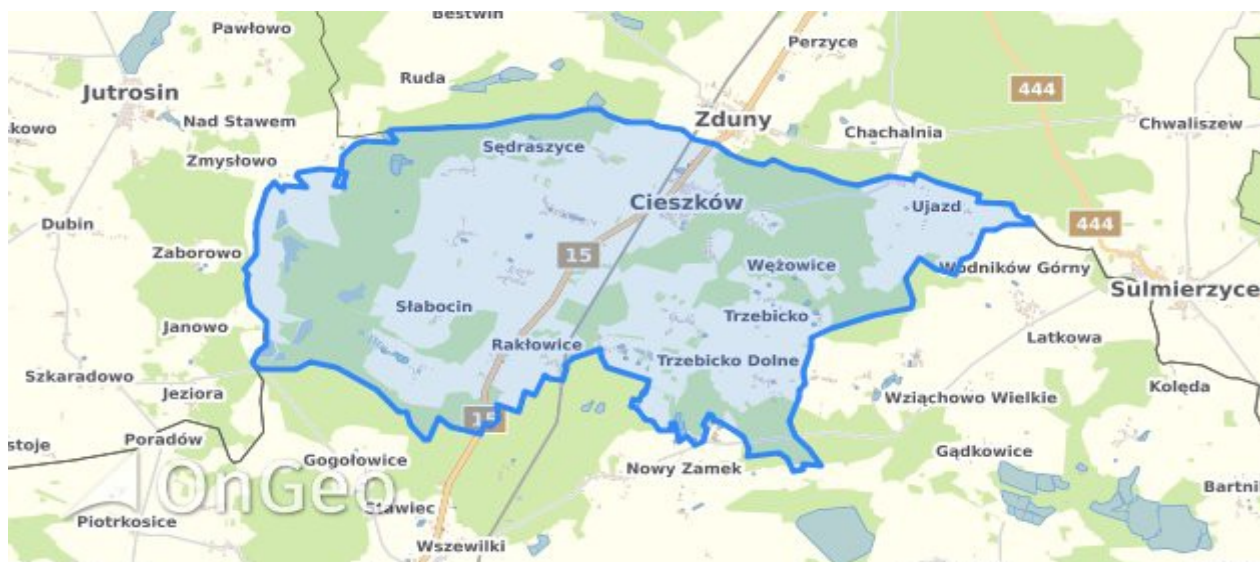
konsultacji społecznych, zgodnie z przyjętymi w Gminie procedurami. Treść Strategii uwzględnia kontekst europejskiej polityki społecznej, a także politykę państwa.

3. Diagnoza sytuacji społecznej i ekonomicznej Gminy Cieszków.

3.1 Położenie geograficzne Gminy Cieszków

Gmina Cieszków położona jest w północno-wschodniej części województwa dolnośląskiego, przy drodze prowadzącej z Wrocławia do Jarocina. Wraz z gminami Milicz i Krośnice tworzy Powiat Milicki. Gmina Cieszków zajmuje ok. 10067 ha. Jest to gmina typowo rolna, ponad połowę powierzchni stanowią użytki rolne, a 33 % lasy. Gmina posiada sieć wodociągową, telefoniczną, światłowodową, gazową, oraz kanalizacyjną. W gminie istnieją takie placówki jak m. in.: przedszkole, dwie szkoły podstawowe, biblioteka i poczta. Pod względem profilu gospodarczego mieszkańcy gminy głównie utrzymują się z rolnictwa, handlu, rzemiosła, działalności gospodarczej, edukacji, ochrony zdrowia.

W skład gminy wchodzi: Biadaszka, Brzezina, Cieszków, Dziadkowo, Góry, Guzowice, Jankowa, Jawor, Nowy Folwark, Pakosławsko, Rakłowice, Sędraszyce, Słabocin, Trzebicko, Trzebicko Dolne, Ujazd i Wężowice i 5 przysiółków: Grzebielin, Niezamyśl, Pustków, Siemianów i Zwierzyniec. Gmina Cieszków graniczy z gminą Milicz, Zduny i Jutrosin. Gmina Cieszków stanowi 14,08% powierzchni powiatu Milickiego.

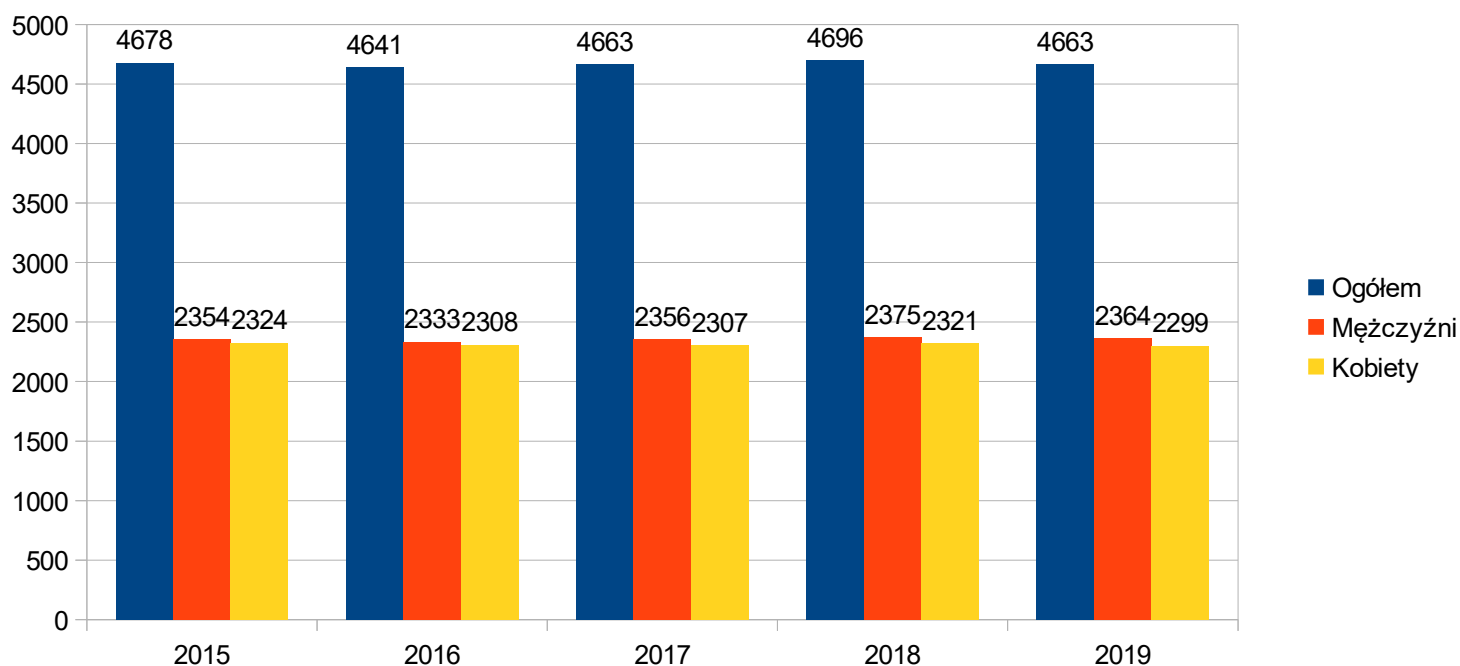

Analizując opis obszaru, a szczególnie drugą co do wielkości wartość odzwierciedlającą obszar użytków leśnych można stwierdzić, że Gmina Cieszków jest nie tylko rolnicza, ale też bogata w obszary leśne, sprzyjające turystyce i organizacji wypoczynku na świeżym powietrzu. Lokalizacja

Gminy na terenach Doliny Baryczy sprzyja atrakcyjności turystycznej, może zatem stanowić potencjalne źródło aktywności fizycznej, umożliwiać rekreację i zapobiegać występowaniu różnego rodzaju problemów zdrowotnych oraz rozwojowych mieszkańców. Można założyć, że położenie geograficzne Gminy Cieszków jest czynnikiem sprzyjającym rozwojowi gospodarczemu i społecznemu, co przekłada się w pewnym stopniu na niewielki zakres istniejących problemów społecznych.

3.2 Sytuacja demograficzna Gminy Cieszków.

Gmina Cieszków należy do małych gmin województwa dolnośląskiego pod względem obszaru i pod względem liczby ludności zamieszkującej gminę. Od wielu lat liczba ludności zamieszkałej na terytorium Gminy utrzymuje się na poziomie powyżej 4,5 tysiąca. Demograficznie jest to jednak Gmina wyludniająca się. W latach 2015-2019 liczba mieszkańców zmalała o 15 osób, z 4 678 mieszkańców w 2015 roku do 4 663 mieszkańców w 2019 roku.

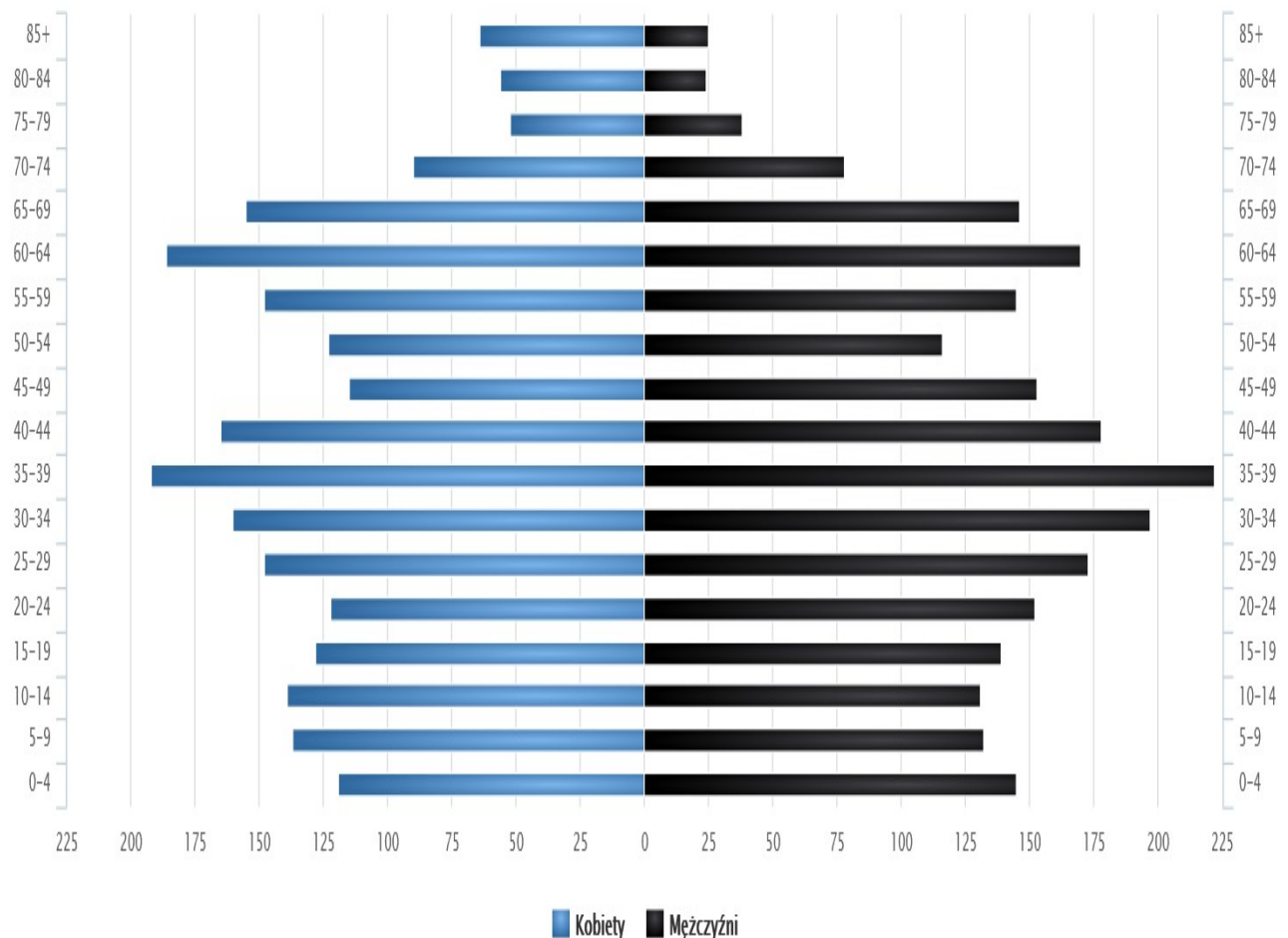
Wykres 1: Liczba mieszkańców gminy Cieszków w latach 2015-2019. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wśród populacji mieszkańców obserwuje się nieznaczną przewagę płci męskiej. Zjawisko to widoczne jest w całym analizowanym okresie, od 2015 roku.

Nieco inaczej wygląda obraz populacji mieszkańców Gminy Cieszków analizowany pod względem liczebności w poszczególnych przedziałach wiekowych na podstawie danych z 2019 roku.

Piramida wieku mieszkańców gminy Cieszków, 2019

(Źródło: GUS)

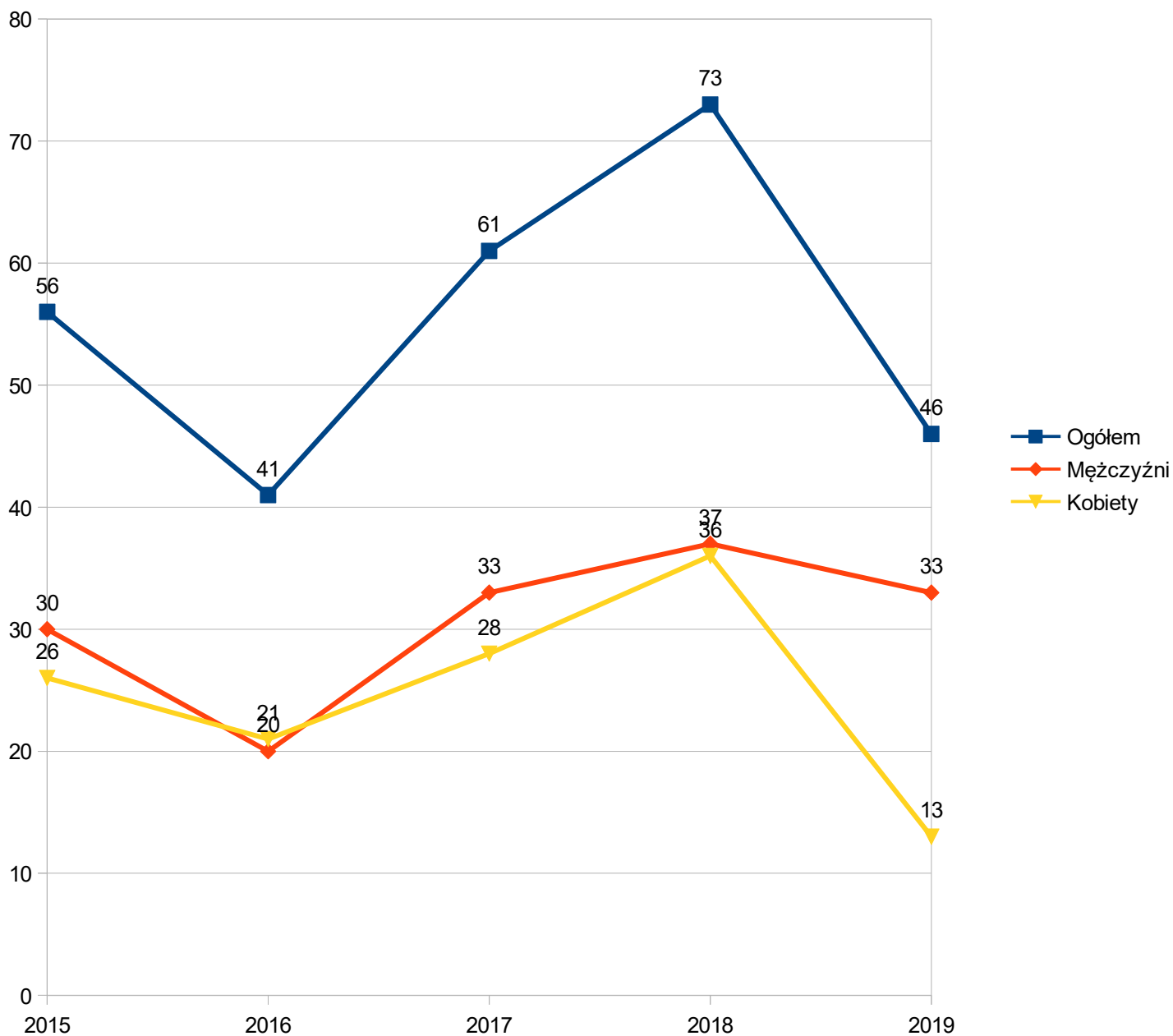

Wykres 2: Piramida wieku mieszkańców gminy Cieszków w 2019 r. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

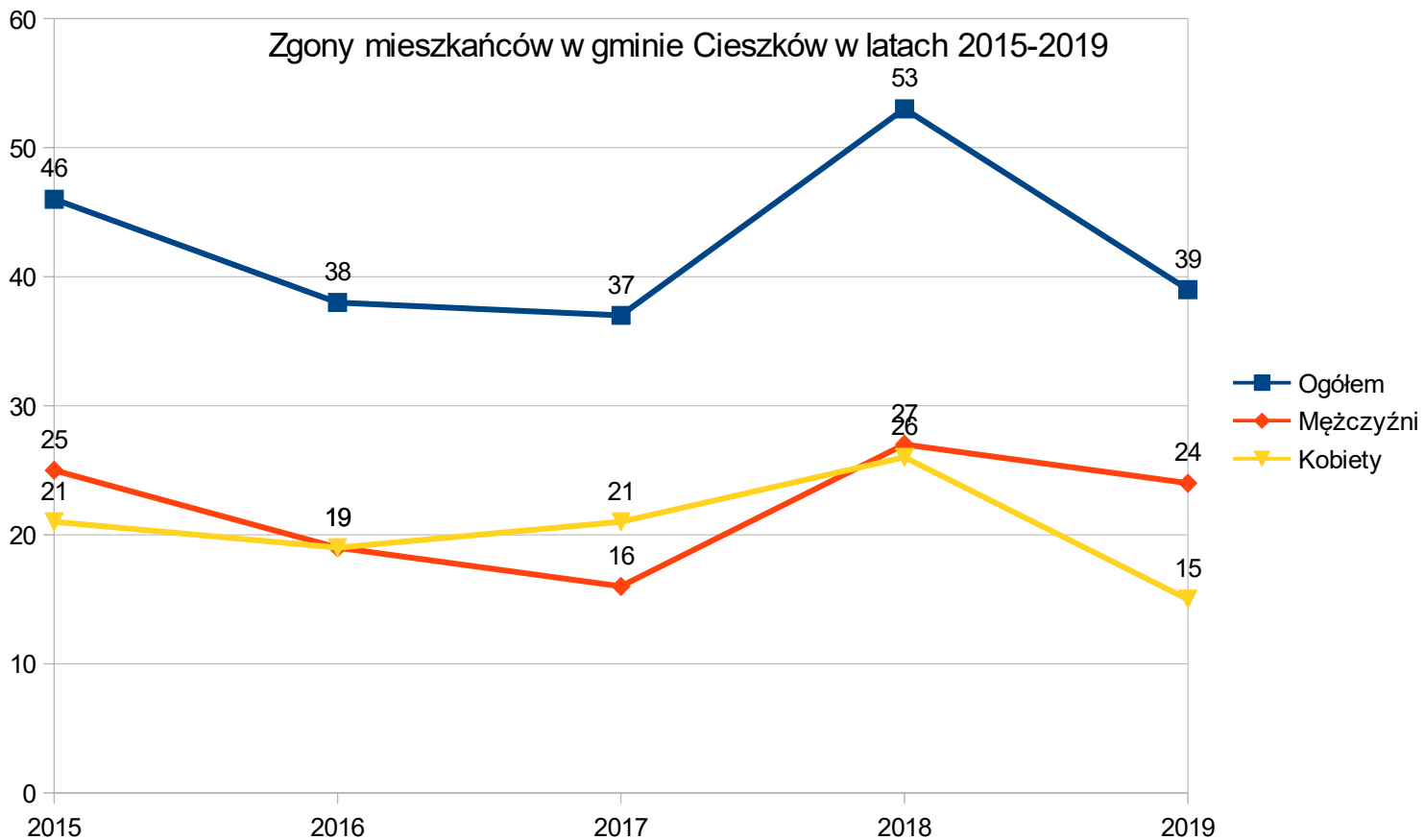
Rozkład liczebności mieszkańców Gminy Cieszków w poszczególnych przedziałach wiekowych pokazuje dominację płci żeńskiej widoczną zwłaszcza w starszych grupach wiekowych. Wyraźna dominacja populacji kobiet widoczna jest głównie w grupach wiekowych tak zwanego dojrzałego wieku senioralnego, tj. w grupach 70 lat i więcej lat, co świadczy o dłuższym w porównaniu z mężczyznami okresie życia mieszkank Gminy Cieszków. Najmłodsze roczniki młodego pokolenia mieszkańców Gminy Cieszków wykazują znaczącą przewagę płci męskiej. Najliczniej prezentują się grupy wiekowe w przedziałach 35-39 lat, 30-34 lata oraz 60-64 lata. Malejąca liczba ludności Gminy Cieszków to między innymi skutek migracji do miast i poza granice kraju, ale też

znaczna liczba zgonów i malejąca liczba urodzeń. Odzwierciedlenie tej sytuacji pokazują poniższe wykresy.

Urodzenia żywe mieszkańców w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

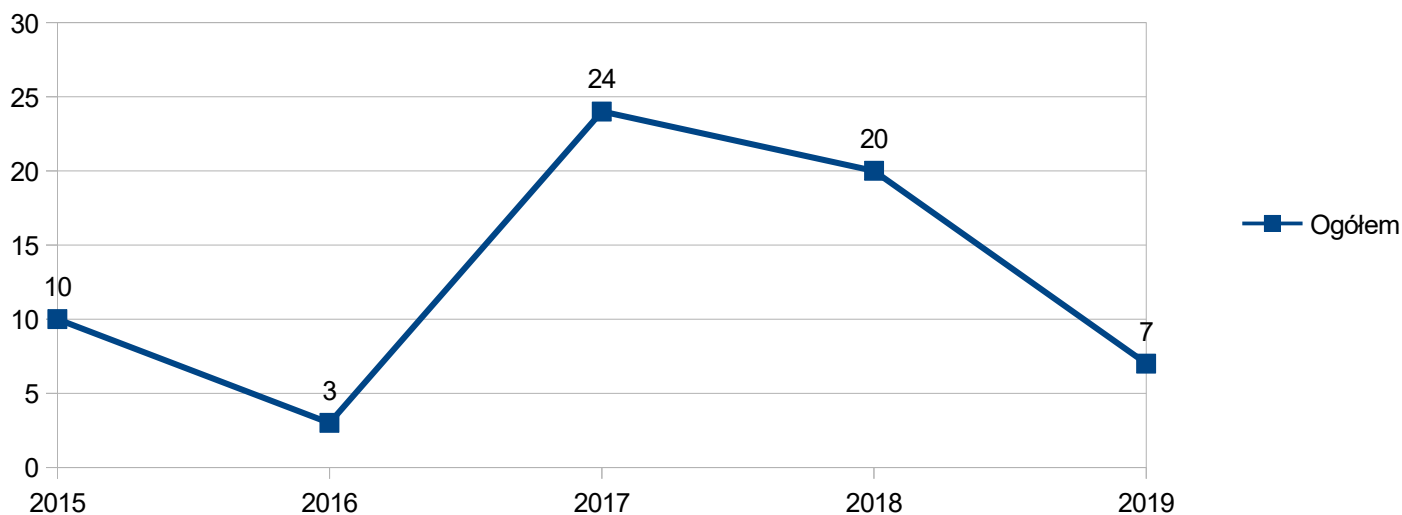
Wykres 3: Urodzenia żywe mieszkańców w gminie Cieszków w latach 2015-2019. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Wykres 4: Zgony mieszkańców w gminie Cieszków w latach 2015-2019. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Jak pokazują dane statystyczne od kilku lat widoczny jest spadek liczby urodzeń z 56 w 2015 roku do 46 w 2019 roku. Wśród urodzonych na przestrzeni analizowanego okresu dominuje płeć męska. W przypadku zgonów liczba zgonów waha się w poszczególnych latach i wykazuje tendencję spadkową ze znaczną przewagą w populacji męskiej. Liczba urodzeń i zgonów wywiera bezpośredni wpływ na przyrost naturalny mieszkańców Gminy Cieszków, który w latach od 2015 do 2019 r. wykazywał wartości dodatnie.

Przyrost naturalny w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

Wykres 5: Przyrost naturalny w gminie Cieszków w latach 2015-2019. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Przyrost naturalny według płci w gminie Cieszków.

	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	+10	+3	+24	+20	+7
Mężczyźni	+5	+1	+17	+10	+9
Kobiety	+5	+2	+7	+10	-2

Źródło; Bank danych lokalnych GUS.

Na liczebność populacji Gminy Cieszków istotny wpływ mają też procesy migracyjne. Dane statystyczne pokazują, że to zjawisko występuje na terenie Gminy i chociaż nie są to duże wartości liczbowe, to jednak rzutują na ogólną liczbę mieszkańców. Poniżej zamieszczone zostały zestawienia tabelaryczne pokazujące liczbę mieszkańców, którzy zameldowali się do Gminy Cieszków oraz liczbę mieszkańców, którzy zmienili miejsce zamieszkania wymeldowując się z terenu Gminy w latach 2015-2019.

Liczba mieszkańców zameldowanych do gminy Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	38	33	44	43	45
Mężczyźni	27	13	25	24	21
Kobiety	11	20	19	19	24

Źródło; Bank danych lokalnych GUS.

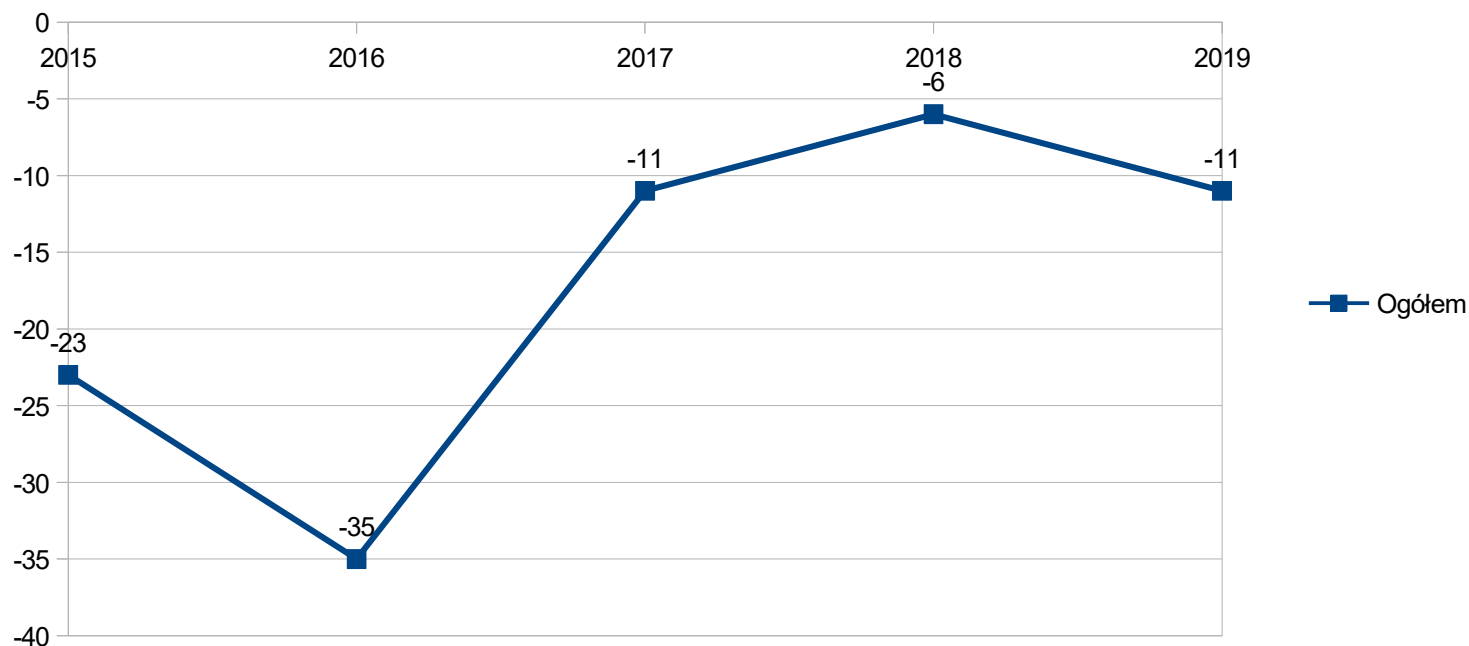
Liczba mieszkańców wymeldowanych z gminy Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	61	68	55	49	56
Mężczyźni	41	26	20	26	24
Kobiety	20	42	35	23	32

Źródło; Bank danych lokalnych GUS.

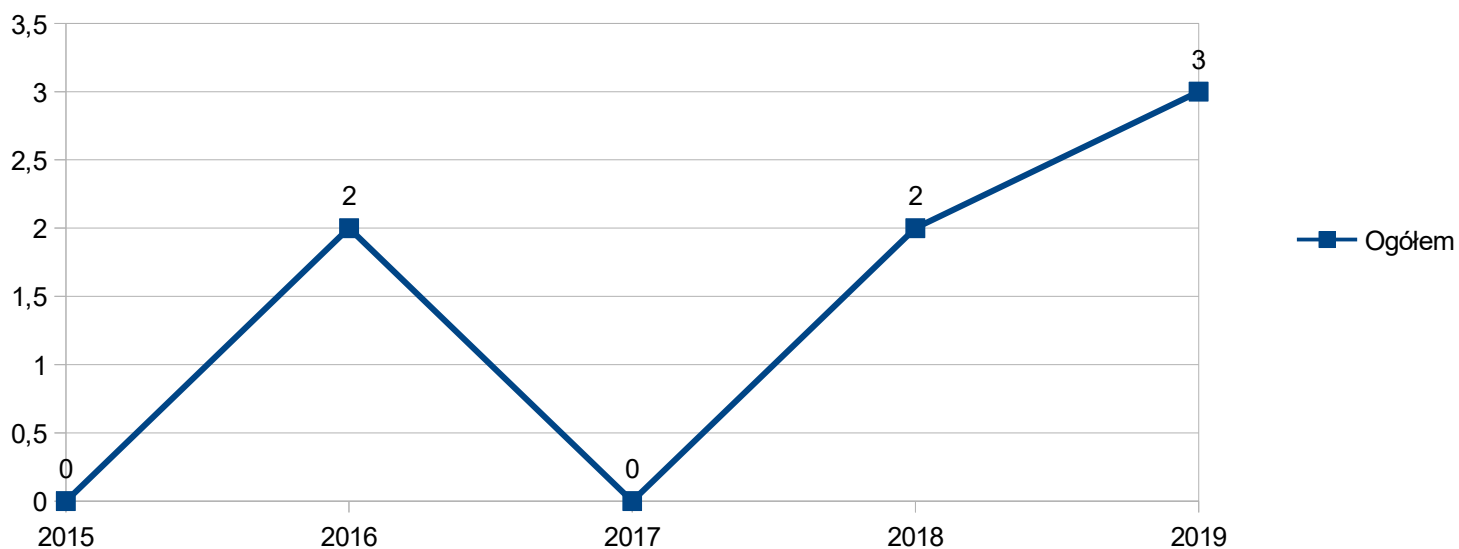
Jak pokazują zestawienia, liczba mieszkańców, którzy zdecydowali się osiedlić na terenie Gminy jest mniejsza niż liczba mieszkańców, którzy podjęli decyzję o zmianie miejsca zamieszkania i wymeldowali się z terenu Gminy. Saldo migracji w analizowanym okresie wykazywało wartość ujemną. Pokazane w zestawieniach wartości potwierdzają, że zjawisko migracji zmienia się w kolejnych latach, ale wykazuje tendencję wzrostową, co oznacza, że więcej osób wyjeżdża z terenu Gminy niż przybywa do Gminy z innych miejscowości, co może oznaczać pewien brak poczucia bezpieczeństwa ekonomicznego na terenie Gminy.

Saldo migracji w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

Wykres 6: Saldo migracji w gminie Cieszków w latach 2015-2019. Źródło: Bank danych lokalnych GUS.

Saldo migracji zagranicznych mieszkańców gminy Cieszków w latach 2015-2019.

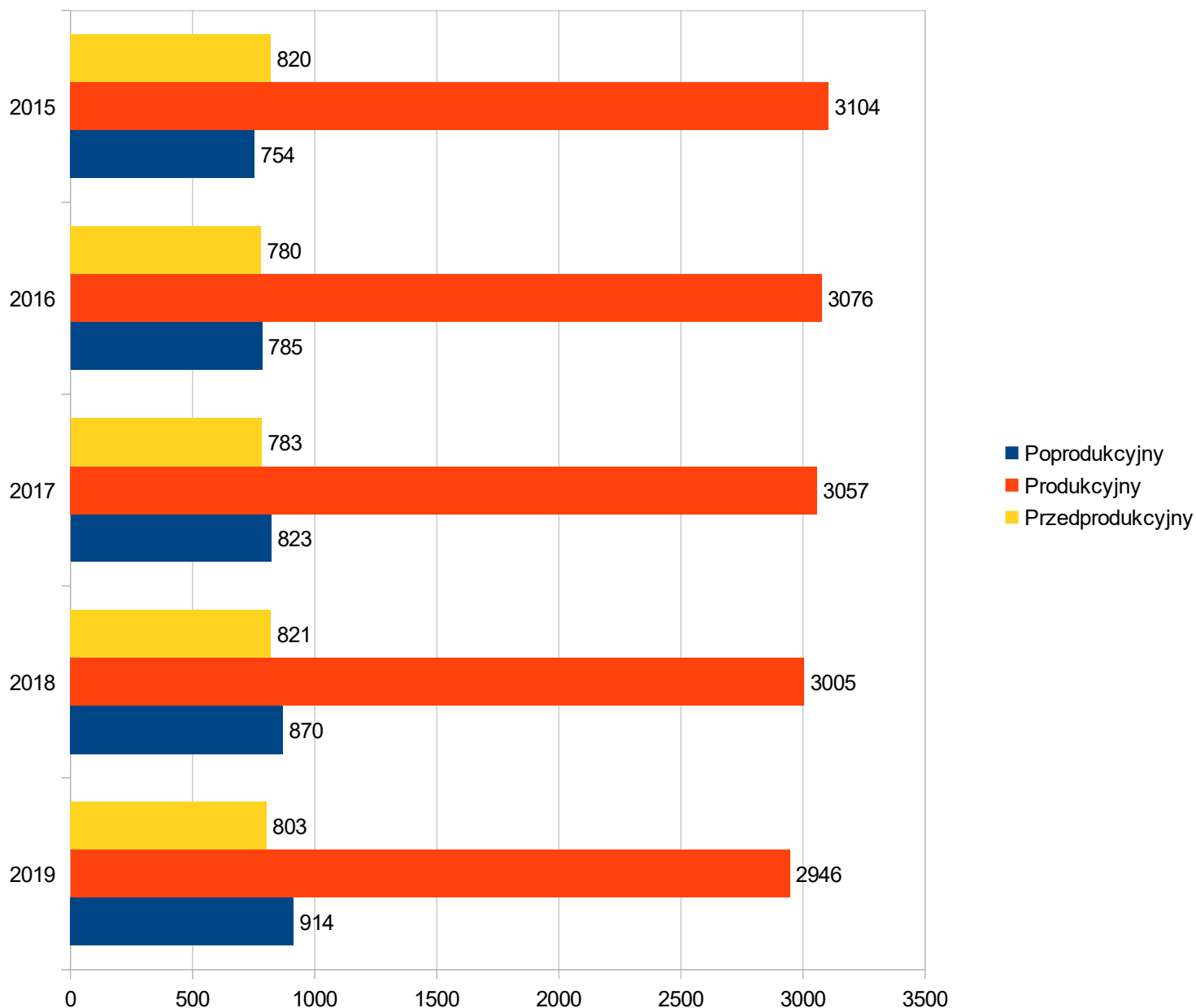

Wykres 7: Saldo migracji zagranicznych mieszkańców w gminie Cieszków w latach 2015-2019. Źródło: Bank danych lokalnych GUS.

Jak pokazują dane liczba mieszkańców Gminy Cieszków migrujących za granicę zmienia się w poszczególnych latach, przy czym ostatnie analizowane lata pokazują nieznaczny wzrost

wymeldowań za granicę. Może to być prognozyk stabilizującej się sytuacji migracyjnej mieszkańców i coraz częstsze decyzje o pozostawaniu w kraju.

Istotnym aspektem sytuacji demograficznej Gminy Cieszków jest porównanie wielkości grup wiekowych mieszkańców Gminy pod względem przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Szczegółowy obraz populacji w tych kategoriach pokazuje wykres.

Wykres 8: Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Cieszków w latach 2015-2019. Źródło: Bank danych lokalnych GUS.

Zdecydowana większość mieszkańców plasuje się w przedziałach zaliczanych do wieku produkcyjnego, mniej liczne w całej populacji są grupy w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) i poprodukcyjnym (64 lata i więcej). Grupę osób w wieku przedprodukcyjnym charakteryzuje tendencja spadkowa, jako skutek mniejszej liczby urodzeń mieszkańców Gminy Cieszków. Grupę w wieku produkcyjnym także charakteryzuje tendencja spadkowa, coraz mniej osób w grupach wiekowych uprawnionych do wykonywania zatrudnienia obserwuje się wśród mieszkańców Gminy. Grupą, w której dominuje wyraźna tendencja wzrostowa są osoby w wieku poprodukcyjnym. Szczegółowe wartości liczbowe tych grup w poszczególnych latach zamieszczone są w dalszej części rozdziału.

Liczba ludności w gminie Cieszków w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej)
w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	820	780	783	821	803
Mężczyźni	417	389	390	410	408
Kobiety	403	391	393	411	395

Źródło: Bank danych lokalnych GUS.

Grupa określana mianem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – obejmuje osoby w wieku 14 lat i mniej. Są to osoby pozostające na wyłącznym utrzymaniu rodziców/opiekunów, nie mające wpływu na wytwarzanie dóbr, produkcję czy generowanie dochodów podatkowych. Liczebność tej grupy wykazuje tendencję spadkową na przestrzeni ostatnich lat, co jest zjawiskiem niepokojącym bowiem ta grupa może stanowić istotny kapitał rozwojowy Gminy. Jest to ważna część społeczności lokalnej, która wchodząc w wiek aktywności zawodowej tworzy potencjał do przyszłego rozwoju Gminy i kształtowania lokalnej polityki społecznej i gospodarczej. Niekorzystnie prezentują się też statystyki odzwierciedlające liczebność grupy mieszkańców w wieku produkcyjnym, w wieku pełnej aktywności zawodowej. Poszczególne roczniki mieszkańców w tej grupie są wprawdzie dość liczne, ze znaczną przewagą płci męskiej, co pokazuje poniższe zestawienie, ale w każdym kolejnym roku grupa osób w wieku produkcyjnym jest znacznie mniejsza.

Liczba ludności w gminie Cieszków w wieku produkcyjnym w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	3104	3076	3057	3005	2946
Mężczyźni	1705	1699	1698	1676	1645
Kobiety	1399	1377	1359	1329	1301

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

W populacji osób w wieku produkcyjnym widoczna jest grupa ludności mobilnej gotowej do podejmowania różnych wyzwań związanych z zatrudnieniem, w tym dojazdami do pracy i zatrudnieniem poza miejsce zamieszkania.

Mobilne grupy wieku.			
W wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata)			
Kobiety	68,60%	Mężczyźni	62,80%
W wieku produkcyjnym mobilnym (45-59 lat)			
Kobiety	31,40%	Mężczyźni	37,20%

Źródło: Bank danych lokalnych GUS

Wśród ludności mobilnej w wieku produkcyjnym (18-44) nieznacznie przeważają kobiety. Grupa ludności w wieku produkcyjnym, ale raczej niemobilnej, prezentującej postawy statyczne, przywiązanie do miejsca zamieszkania oraz chęć wykonywania zatrudnienia blisko miejsca zamieszkania, bez konieczności dojazdów czy przeprowadzki, stanowi około 32%-37%.

W grupie osób w wieku produkcyjnym (45-59) niemobilnych występuje przewaga kobiet, co wydaje się typowym zachowaniem ze względu na tradycyjne postrzeganie roli kobiety w rodzinie i środowisku.

W grupie osób w wieku poprodukcyjnym pojawia się bardzo wyraźna tendencja wzrostowa, co stanowi odzwierciedlenie ogólnie obserwowanego zjawiska starzenia się społeczeństwa. W tej grupie wiekowej wyraźnie dominują kobiety. Zjawisko to prezentował wykres zwany piramidą wieku, zamieszczony na początku niniejszego rozdziału. Pokazywał on, iż obecnie liczba ludności w najstarszych grupach wiekowych jest stosunkowo mniejsza, ale przyjmując ogólne tendencje demograficzne, które wskazują na wydłużanie się ludzkiego życia należy spodziewać się, że w Gminie Cieszków w najbliższych latach populacja najstarszych mieszkańców będzie bardziej liczna, niż obecnie. Zarówno mężczyźni jak i kobiety w przedziałach wiekowym powyżej 60 lat stanowić będą z każdym kolejnym rokiem zbiorowość bardziej liczną. Szczegółowy obraz liczebności mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w Gminie Cieszków na przestrzeni ostatnich lat przedstawia zamieszczone dalej zestawienie.

Liczba ludności w gminie Cieszków w wieku poprodukcyjnym w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	754	785	823	870	914
Mężczyźni	232	245	268	289	311
Kobiety	522	540	555	581	603

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W analizie sytuacji demograficznej Gminy Cieszków zwrócono także uwagę na liczbę zawieranych małżeństw jako jeden ze wskaźników zmian demograficznych.

Małżeństwa zawarte w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem	23	26	18	30	30

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Jak pokazują statystyki w tym zakresie liczba zawieranych małżeństw ulega pewnym wahaniom, ale utrzymuje się raczej na podobnym poziomie, co może mieć związek z wchodzeniem w okres dorosłości coraz liczniejszych roczników mieszkańców Gminy Cieszków. Podsumowując analizę sytuacji demograficznej Gminy Cieszków należy zauważyć, że może ona sprzyjać rozwojowi Gminy lub ograniczać rozwój, jeśli przeważać będą negatywne skutki. Do pozytywnych aspektów analizowanej sytuacji demograficznej należy zaliczyć: malejące saldo migracji, utrzymujący się poziom liczby zawieranych małżeństw. Negatywny wymiar sytuacji demograficznej stanowią: malejąca grupa osób w wieku produkcyjnym, rosnąca grupa osób w wieku poprodukcyjnym. Przedstawiona w niniejszym rozdziale analiza demograficzna Gminy Cieszków pozwala na sformułowanie kilku wniosków, które mogą mieć istotne znaczenie dla rozwoju Gminy oraz występowania problemów społecznych na jej obszarze. Gmina Cieszków, podobnie jak wiele gmin w województwie dolnośląskim oraz wiele gmin w kraju należy do starzejących się demograficznie. Problem starzejącego się społeczeństwa zwraca uwagę na konieczność organizacji systemu wsparcia oraz zabezpieczania niezbędnych potrzeb dla tej kategorii mieszkańców. Problem ten będzie dość trudny do rozwiązania, między innymi ze względu na konieczność organizacji usług opiekuńczych i wspomagających seniorów, których liczebność będzie ulegała zwiększeniu. Spowoduje to zapotrzebowanie na różnorodne usługi, które w części przypadków trzeba będzie finansować lub dofinansowywać. Niewielki i malejący poziom migracji wskazuje, że pewna grupa mieszkańców Gminy Cieszków uznaje ją jako miejsce do życia i rozwoju, a wielu mieszkańców w najbliższym okresie pozostawać będzie na jej obszarze. W strukturze wiekowej mieszkańców

najliczniej reprezentowana jest grupa osób w wieku produkcyjnym, w przedziałach wiekowych umożliwiających aktywność zawodową i społeczną, co może być wykorzystane do rozwoju Gminy oraz bieżącego rozwiązywania pojawiających się problemów społecznych. Znaczna grupa mieszkańców w przedziałach wiekowych pomiędzy 25 a 35 rokiem życia, to spora nadzieja na tworzenie się nowych rodzin i kolejne pokolenia mieszkańców. Opiswane wyżej aspekty demograficzne wywierają istotny wpływ na gospodarkę, kształtowanie dochodów Gminy oraz wytyczanie kierunków rozwoju. Sytuacja demograficzna kształtuje bowiem nie tylko sytuację społeczną, ale nade wszystko wpływa na sytuację ekonomiczną Gminy.

3.3 Sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gminy Cieszków.

Gmina Cieszków, podobnie jak wiele innych gmin województwa dolnośląskiego, jest gminą wiejską, gdzie rolnictwo ciągle odgrywa ważną rolę w gospodarce. Gospodarstwa rolne stanowią źródło dochodów dla znacznej części mieszkańców. Gospodarstwa są własnością indywidualnych rolników. Według danych z ostatniego spisu rolnego (2010 rok) najwięcej gospodarstw ma obszar około 5 ha, ale zróżnicowanie powierzchni gospodarstw jest bardzo różne, co pokazuje poniższa tabela.

Wielkość gospodarstw rolnych w gminie Cieszków.	
Ogółem	352
Do 1 ha włącznie	76
Powyżej 1 ha razem	276
1-5 ha	146
5-10 ha	53
10-15 ha	34
15 ha i więcej	43

Źródło. Spis rolny 2010

Szczegółowy obraz struktury obszarowej gospodarstw rolnych został zaprezentowany w Strategii Rozwoju Gminy Cieszków na lata 2016-2021. Wynika z niego, że wielkość gospodarstw rolnych ulega zmianom w kierunku powiększania areалу. Dane statystyczne pokazują, że liczba gospodarstw rolnych we wszystkich przedziałach obszarowych zwiększa się stopniowo, co potwierdza, że rolnictwo staje się istotnym źródłem dochodów mieszkańców. Do najczęściej stosowanych upraw należą zboża, rośliny przemysłowe (rzepak, kukurydza i inne) oraz warzywa. Sytuację ekonomiczną Gminy Cieszków kształtuje nie tylko rolnictwo. Istotny wpływ na sytuację

ekonomiczną Gminy mają też podmioty gospodarcze. Ich liczbę w analizowanym okresie pokazuje zamieszczone poniżej zestawienie.

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	369	372	382	403	419
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13	13	13	13	13
Przemysł i budownictwo	111	111	115	127	135
Pozostała działalność	245	248	254	263	271
Podmioty nowo zarejestrowane	36	39	38	54	37
Podmioty wyrejestrowane	29	35	29	31	19

Źródło: www.polskawliczbach.pl/gmina_Cieszkow

Według sektorów własnościowych na terenie Gminy Cieszków najliczniej prezentowany jest sektor prywatny, w tym prywatne podmioty gospodarcze. Ich liczba zwiększa się z roku na rok. Coraz więcej jest podmiotów prowadzonych przez indywidualne osoby fizyczne. Wśród indywidualnych podmiotów gospodarczych Gminy dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od jednego do kilku pracowników, a główne branże, w których funkcjonują te podmioty to handel i usługi.

Rozkład podmiotów gospodarki narodowej według klas wielkości w gminie Cieszków.

	2019
Mikro-przedsiębiorstwa (0-9 zatrudnionych)	405
Małe przedsiębiorstwa (10-49 zatrudnionych)	13
Średnie przedsiębiorstwa (50-249 zatrudnionych)	1
Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa (<250 zatrudnionych)	419

Źródło: www.polskawliczbach.pl/gmina_Cieszkow

Dane obrazujące źródła dochodów mieszkańców Gminy Cieszków wskazują rosnącą liczbę podmiotów gospodarczych, co może być potwierdzeniem ogólnie dobrej sytuacji ekonomicznej Gminy pojmowanej zarówno jako wspólnota, jak też jej poszczególnych mieszkańców. Pomimo ogólnie dobrej kondycji ekonomicznej Gminy niektórzy jej mieszkańcy doświadczają problemów, które rozwiązywane są z udziałem pomocy społecznej. Świadczy o tym liczba osób, które korzystają z systemu wsparcia oferowanego w ramach pomocy społecznej świadczonej na poziomie Gminy, w tym ze świadczeń finansowych.

Liczba osób korzystających ze świadczeń finansowych w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

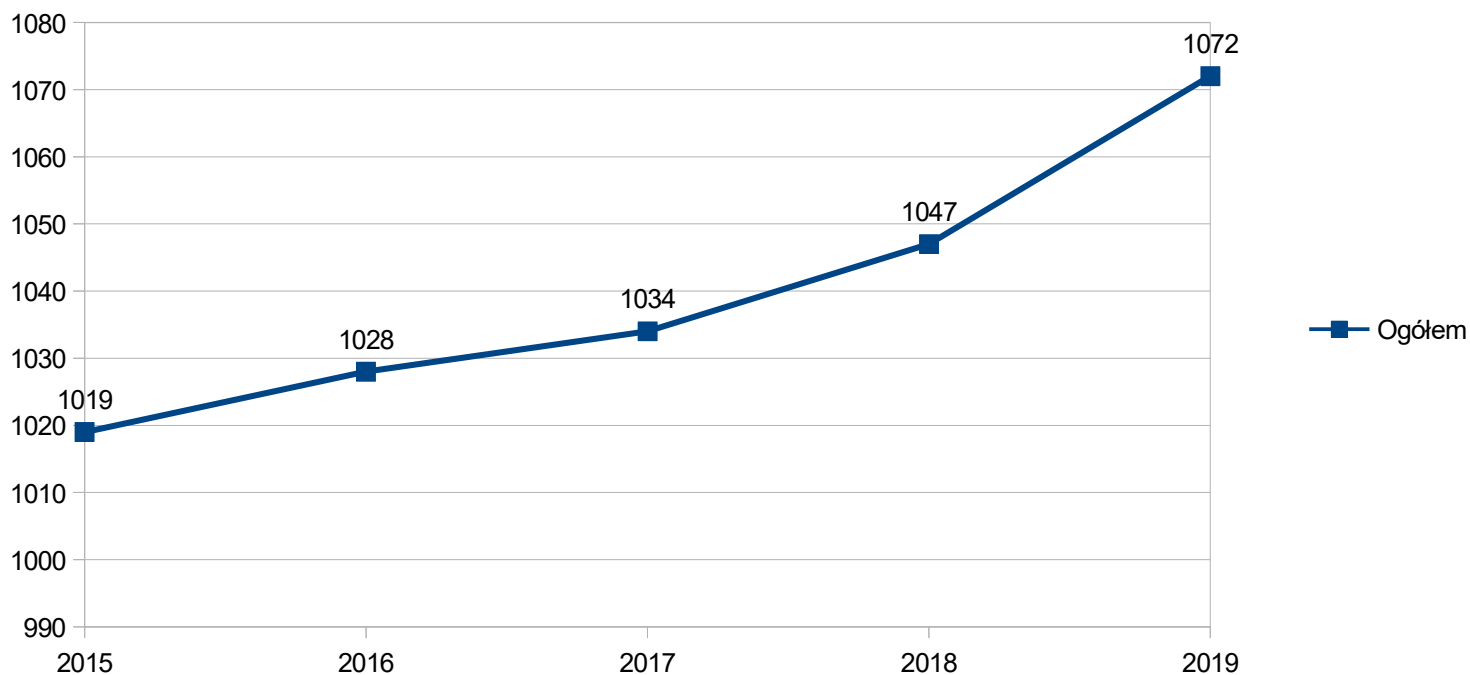
	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba świadczeniobiorców	426	418	344	291	245
Liczba rodzin	245	229	198	174	146
Liczba osób w rodzinach	962	645	544	485	414
Wartość świadczeń w złotych	844 186,11	860 104,42	822 970,19	686 829,41	682 395,22

W ciągu minionych lat poziom wydatków na zadania pomocy społecznej zmniejszył się kwotowo, ale pozostaje na wysokim poziomie co potwierdza istnienie problemów związanych między innymi z niedostatkiem ekonomicznym. Mimo ogólnie dobrej kondycji finansowej Gminy, sytuacja ekonomiczna części mieszkańców nie jest jeszcze stabilna, a wielu mieszkańców wymaga wsparcia finansowego z przeznaczeniem na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb. Podsumowując sytuację ekonomiczną mieszkańców Gminy Cieszków należy podkreślić, że sytuacja mimo istotnej ogólnej poprawy pokazuje też problem najniższych dochodów i trudności ekonomicznych mieszkańców, którzy z różnych powodów nie są w stanie zapewnić sobie dostatku. Warunki ekonomiczne poszczególnych mieszkańców zmieniają się na lepsze, coraz więcej uwagi poświęca się zaspokajaniu zbiorowych potrzeb ludności oraz ważnym kierunkom rozwoju Gminy. Kierunki te zostały określone w Strategii Rozwoju Gminy Cieszków na lata 2016-2021 i nie będą obszarem zainteresowania strategii rozwiązywania problemów społecznych. Sytuacja ekonomiczna ma duże znaczenie dla istnienia problemów społecznych. Powszechnie wiadomo, że im lepsza sytuacja ekonomiczna, tym mniej problemów społecznych a te, które ewentualnie wystąpią można szybciej rozwiązać lub zminimalizować ich skutki. W Gminie Cieszków trudną sytuację ekonomiczną zaobserwować można u stosunkowo nielicznej grupy mieszkańców. Trudności ekonomiczne mają niekiedy wpływ na występowanie innych problemów w funkcjonowaniu osób i rodzin. Szczegółowy opis problemów związanych z trudną sytuacją ekonomiczną przedstawiony zostanie w rozdziale poświęconym identyfikacji problemów społecznych na obszarze Gminy Cieszków.

3.4 Sytuacja mieszkaniowa w Gminie Cieszków.

Podstawę mieszkalnictwa w Gminie Cieszków stanowi tradycyjne budownictwo jednorodzinne, będące własnością mieszkańców Gminy. Zasoby mieszkaniowe zwiększają się z roku na rok, nie tylko pod względem liczby budynków mieszkalnych ale też ich powierzchni użytkowej. Liczbę budynków mieszkalnych prezentuje poniżej zamieszczony wykres.

Liczba budynków mieszkalnych w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

Wykres 9: Liczba budynków mieszkalnych w gminie Cieszków w latach 2015-2019. Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Liczba mieszkań w Gminie Cieszków oraz ich powierzchnia użytkowa w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba mieszkań	1 307,00	1 316,00	1 323,00	1 336,00	1 345,00
Liczba izb	6 068,00	6 117,00	6 148,00	6 212,00	6 270,00
Ogółem; powierzchnia użytkowa mieszkań	121 945,00	123 023,00	123 799,00	125 317,00	126 616,00

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Dane statystyczne GUS opisują sytuację mieszkaniową Gminy Cieszków jako korzystną.

W analizowanym okresie wzrosła liczba mieszkań na terenie Gminy. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi ponad 94 m², przeciętne mieszkanie ma ponad cztery pomieszczenia (izby). Mieszkania wyposażone są w niezbędne media, co zapewnia mieszkańcom właściwy komfort życia. Standard mieszkań jest dość wysoki. Wskaźniki świadczące o standardzie przedstawia zestawienie zamieszczone w dalszej części rozdziału.

Mieszkania w Gminie Cieszków wyposażone w instalacje.

	2015	2016	2017	2018
wodociąg	1272	1281	1288	1301
ustęp spłukiwany	1229	1242	1249	1262
łazienka	1178	1191	1198	1211
centralne ogrzewanie	951	960	967	980
gaz sieciowy	252	252	255	257

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

97,38 % mieszkań ma dostęp do bieżącej wody, 94,46 % mieszkań ma ustęp spłukiwany, 90,64 % mieszkań wyposażonych jest w łazienkę, 73,35 % mieszkań posiada centralne ogrzewanie. 19,24% mieszkań jest podłączonych do sieci gazowej. Sytuację mieszkaniową Gminy Cieszków można zatem ocenić jako dobrą, bowiem liczba mieszkań, ich standard, w tym wyposażenie w podstawowe media w dużym stopniu zapewniają dobrą jakość życia mieszkańców.

Przedstawione wyżej wskaźniki świadczą o dość dobrej kondycji mieszkalnictwa na terenie Gminy Cieszków, jednak posiadane zasoby nie zaspokajają wszystkich potrzeb mieszkaniowych Gminy. Trudna jest sytuacja osób i rodzin, które nie posiadają możliwości zakupu mieszkania czy też (kupna lub budowy) domu i oczekują na przydział lokalu z zasobów Gminy. W 2019 r. w Gminie Cieszków było 11 mieszkań socjalnych o łącznej powierzchni 400 m².

3.5 Ochrona zdrowia mieszkańców Gminy Cieszków.

Na terenie Gminy Cieszków zlokalizowane są 2 przychodnie, świadczące usługi medyczne w ramach podstawowej opieki zdrowotnej:

- Przychodnia lekarska NZOZ Eskulap ul. Ogrodowa 1a,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej CORDIALIS ul. Sikorskiego 53,

W 2019 roku mieszkańcom Gminy udzielono 31 392 porady medyczne, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca daje średnią ponad 6,73 porady rocznie. Na terenie Gminy funkcjonuje jedna ogólnodostępna apteka. W opinii mieszkańców i lokalnych liderów taki układ instytucji zapewniających ochronę zdrowia nie utrudnia mieszkańcom Gminy dostępu do świadczeń zdrowotnych. Problemem jest brak dostępu do specjalistycznych usług medycznych, które są dostępne na poziomie placówek powiatowych i wojewódzkich. Brak materiałów statystycznych w zakresie ochrony zdrowia nie pozwala na przedstawienie szczegółowej diagnozy w zakresie istniejących schorzeń, ich natężenia oraz skutków dla rozwoju Gminy. Ten obszar wymaga pogłębionej diagnozy, która może być wykonana przed opracowaniem gminnych programów

profilaktycznych i osłonowych w zakresie ochrony zdrowia, w tym ochrony zdrowia psychicznego. Pewien obraz sytuacji zdrowotnej mieszkańców można nakreślić poprzez analizę świadczeń z pomocy społecznej udzielonych osobom i rodzinom w najtrudniejszej sytuacji bytowej, chorym i niepełnosprawnym. Konieczność podjęcia leczenia, rekonwalescencji i rehabilitacji stanowią jeden z powodów przyznania pomocy osobom wspieranym przez system pomocy społecznej Gminy. Szczegółowy opis tej sytuacji zostanie zamieszczony w dalszej części, w rozdziale poświęconym identyfikacji problemów społecznych.

3.6 Identyfikacja problemów społecznych na obszarze Gminy Cieszków.

W świetle przedstawionych w poprzednich rozdziałach informacji sytuację mieszkańców Gminy Cieszków można ocenić jako stabilną, ale wymagającą koncentracji na nieco słabszych, mniej zaradnych osobach i grupach społecznych oraz osobach i grupach dotkniętych trudnościami życia codziennego, które ograniczają lub uniemożliwiają funkcjonowanie społeczne. Jakość i poziom życia mieszkańców jest jednym z czynników decydujących o zrównoważonym rozwoju Gminy. Wśród mieszkańców można zidentyfikować wiele zagrożeń i problemów, które ten rozwój hamują. Szczegółowy opis problemów społecznych obserwowanych na obszarze Gminy Cieszków zawiera niniejszy rozdział.

3.6.1 Charakterystyka głównych problemów społecznych

Szczegółowa charakterystyka problemów społecznych występujących na terenie Gminy jest wynikiem analizy dokumentów statystycznych ewidencjonowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszkowie oraz danych statystycznych wygenerowanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego dla obszaru Gminy Cieszków. Analizie poddano dokumentację opisującą pięcioletni horyzont czasowy, biorąc pod uwagę liczbę rodzin objętych różnymi formami wsparcia z uwagi na występowanie problemów definiowanych w kategoriach problemu społecznego. Taką metodologię uznano za najbardziej wartościową dla rzetelnej identyfikacji problemów społecznych. Analizie poddano wartości liczbowe obrazujące liczbę osób i rodzin korzystających z różnego typu wsparcia oferowanego przez GOPS lub przy jego udziale, uznając, że te osoby i rodziny stanowią istotną grupę reprezentatywną, bowiem reprezentują tę część mieszkańców Gminy, która dotknięta jest różnego rodzaju problemami społecznymi. Obraz problemów społecznych, wynikający z analizy materiałów jakimi dysponuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszkowie, ujęto w zestawienia tabelaryczne, niektóre zilustrowano wykresami. Jedną z ważniejszych informacji o sytuacji problemowej mieszkańców jest liczba osób

i rodzin objętych pomocą społeczną (korzystających z różnorodnych form wsparcia, nie tylko finansowych), którą prezentuje poniższe zestawienie.

Ogólna liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	245	229	198	174	146
Liczba osób w rodzinach	962	645	544	485	414

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Zestawienie danych pokazuje, że w 2015 roku 245 rodzin w gminie Cieszków korzystało z pomocy społecznej. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej maleje, podobnie jak liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy. Analizując inne wartości w dokumentach statystycznych GOPS zaobserwowano liczne działania adresowane do osób nie posiadających własnych dochodów lub posiadających dochody niewystarczające w pełni do zaspokojenia ich najpilniejszych potrzeb życiowych. Problemy tego typu postrzegane są często w kategoriach „ubóstwa”. Liczbę rodzin oraz osób żyjących w rodzinach dotkniętych tym problemem prezentuje poniższa tabela.

Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa w Gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	71	74	54	37	29
Liczba osób w rodzinach	205	193	145	97	83

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Prezentowane wyżej zestawienie pokazuje liczbę rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu trudnej sytuacji finansowej. Optymistycznym prognozą na przyszłość jest to, że liczba tych rodzin maleje. Powyższe może oznaczać, że poziom życia mieszkańców Gminy Cieszków ulega poprawie. W 2019 r. 29 rodzin z Gminy korzystało z pomocy finansowej z powodu braku własnych dochodów lub posiadania dochodów niewystarczających na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb. Pomoc realizowana na rzecz mieszkańców ma najczęściej formę finansową, choć nie jedyną. Należą do niej zasiłki stałe i okresowe oraz jednorazowe świadczenia przyznawane osobom i rodzinom o dochodach poniżej ustawowo określonego progu dochodowego. Zmniejszająca się liczba rodzin korzystających z pomocy jest odzwierciedleniem działań aktywizujących, prowadzonych między innymi przez pracowników pomocy społecznej w celu pokonywania trudności mieszkańców związanych z zaspokajaniem życiowych potrzeb. Osoby

uprawnione do korzystania z różnorodnych form wsparcia można zakwalifikować do kilku podgrup ze względu na powód, jaki uprawnia do wsparcia. W Gminie Cieszków najczęstszym powodem do wsparcia finansowego było bezrobocie.

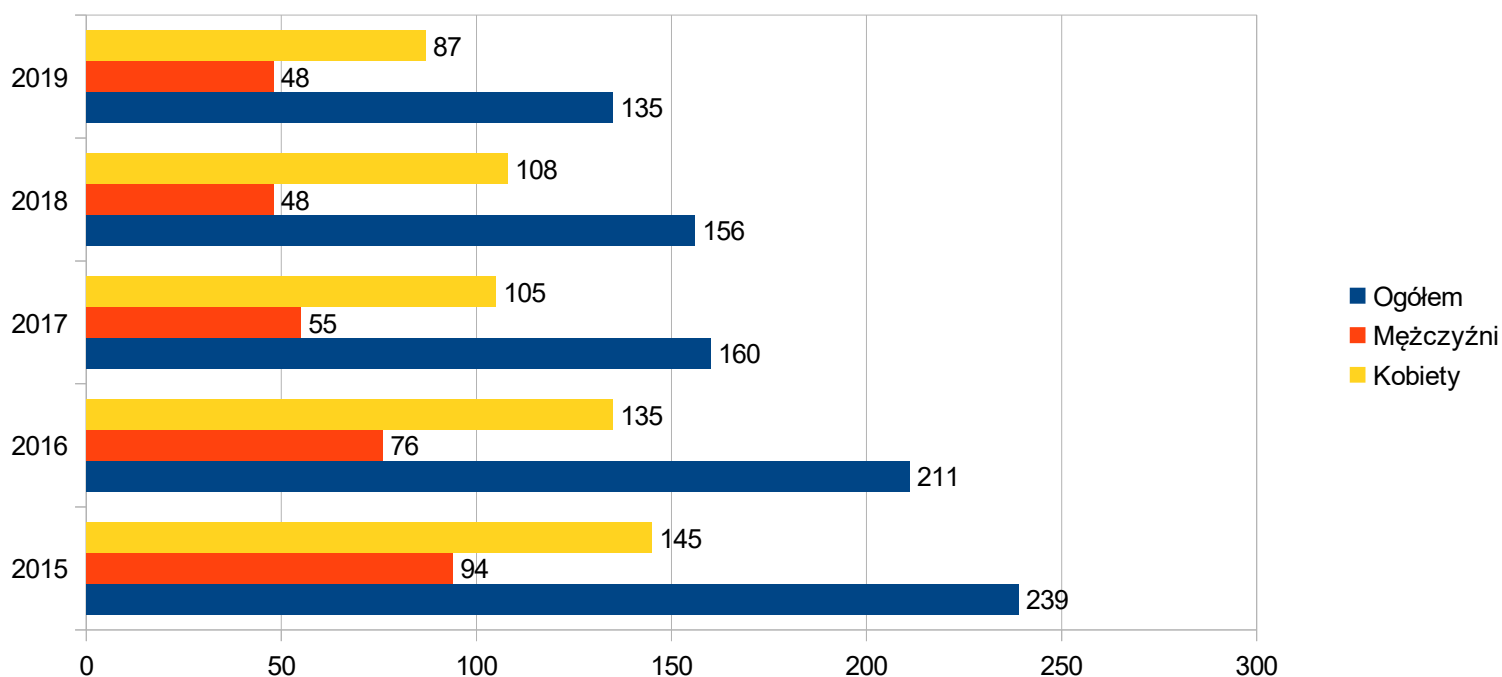
Pomoc z tytułu bezrobocia w Gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	139	119	95	78	66
Liczba osób w rodzinach	409	346	286	261	210

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Liczba rodzin korzystających z pomocy, w których co najmniej jedna osoba w wieku aktywności zawodowej pozostaje bez zatrudnienia, wykazuje malejące wartości, co może być jedną z oznak wychodzenia z sytuacji bezrobocia. Zmniejszający się problem bezrobocia widoczny jest też na poziomie analizy materiałów statystycznych GUS. Wynika z nich, że bezrobocie rejestrowane od 2015 r. osiąga coraz niższą wartość. Największy poziom bezrobocia zarejestrowano w 2015 roku. Dane wskazywały, że bezrobocie dotknęło wówczas 139 rodzin. W kolejnych latach liczba bezrobotnych w obydwu kategoriach pod względem płci maleje i zmienia się pod względem liczebności w grupach analizowanych według płci. Szczegółowy rozkład danych obrazujących problem bezrobocia w poszczególnych latach pokazuje wykres zamieszczony w dalszej części rozdziału.

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Cieszków w latach 2015-2019.

Wykres 10: Bezrobocie rejestrowane w Gminie Cieszków w latach 2015-2019. Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

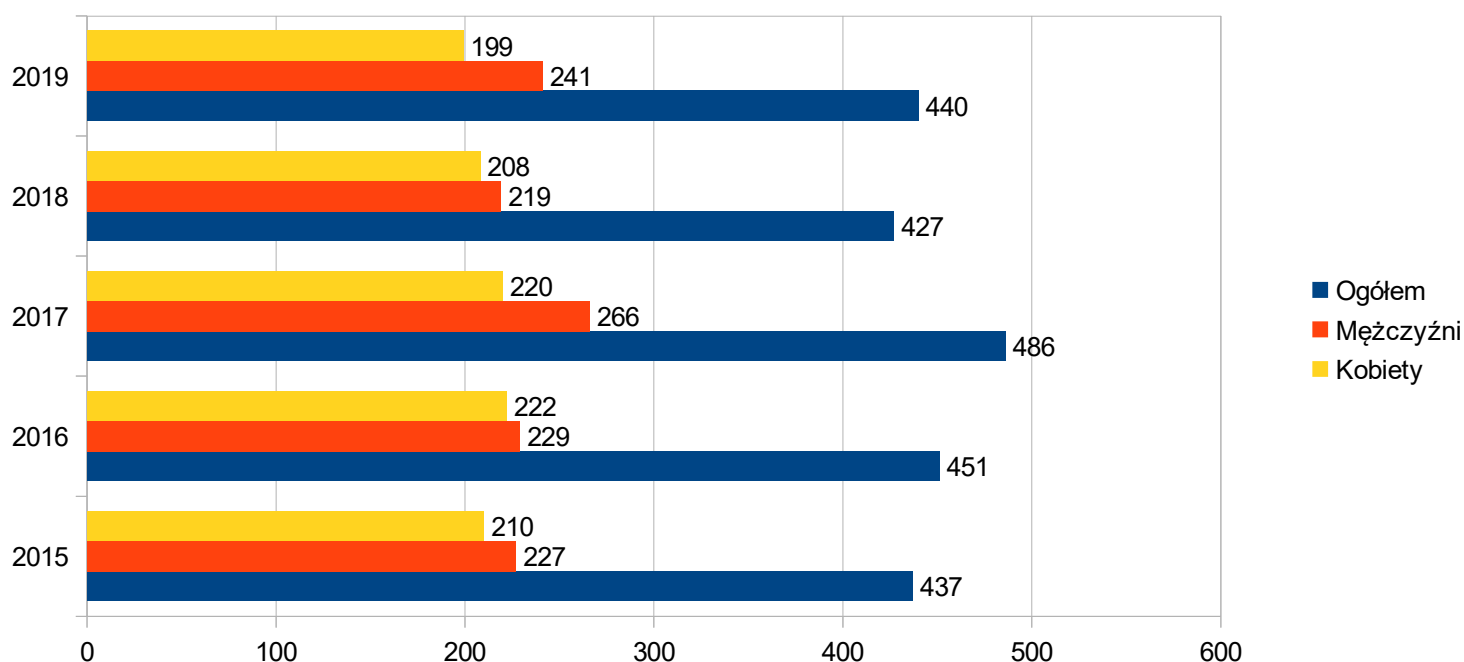
Poddany analizie statystycznej problem bezrobocia pokazuje, że w grupie osób w wieku aktywności zawodowej osoby bezrobotne stanowią niewielki odsetek, który przejawia tendencję spadkową.

W zestawieniach statystycznych daje się zauważyć jeszcze jeden ważny aspekt, który potwierdza zmniejszenie się problemu bezrobocia i poprawę sytuacji na rynku pracy. Na przestrzeni badanych lat wzrosła liczba osób zatrudnionych. W Gminie Cieszków liczba pracujących na 1000 w 2019 roku wynosi 94 osoby. Jest jednak najniższą wartością notowaną w okolicznych Gminach.

- gmina Milicz – 196 osób
- gmina Krośnice – 225 osób
- gmina Zduny – 204 osoby
- gmina Jutrosin – 185 osób

Ilustrację tego zjawiska pokazuje między innymi wykres liczby pracujących mieszkańców Gminy w latach 2015-2019.

Liczba osób pracujących w Gminie Cieszków w latach 2015-2019.

Wykres 11: Liczba osób pracujących w gminie Cieszków w latach 2015-2019. Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Widoczne na obszarze Gminy Cieszków dolegliwości społeczne to nie tylko problemy materialne i bezrobocie mieszkańców. Od wielu lat obserwuje się też problem niepełnosprawności. Zamieszczone poniżej zestawienie przedstawia liczbę rodzin, których ten problem dotyka. Jest to jednak niepełny obraz informacji, bowiem statystyki obejmują tylko rodziny z niepełnosprawnością objęte wsparciem GOPS, a nie wszystkie osoby niepełnosprawne na obszarze Gminy.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	62	70	65	63	53
Liczba osób w rodzinach	138	164	142	134	119

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Jak pokazują dane statystyczne problem niepełnosprawności powoduje bardzo często konieczność korzystania ze wsparcia, jakie zapewnia GOPS. Liczebność grupy osób z problemem niepełnosprawności zwiększa się nieznacznie z wyjątkiem 2019 roku, co może być informacją o zwiększającym się zasięgu problemu niepełnosprawności lub coraz bardziej sprawnego systemu

wsparcia, który coraz dokładniej rozpoznaje problemy mieszkańców i odpowiada na istniejące potrzeby. Podobnie jest z problemem zdrowia mieszkańców Gminy. Analiza wykonana przez pryzmat działań GOPS nie stanowi informacji, która odzwierciedla jakie problemy zdrowotne mają mieszkańcy Gminy, ale jest jedyną informacją umożliwiającą identyfikację skutków problemów związanych z ochroną zdrowia mieszkańców Gminy.

Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej choroby w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	22	14	16	11	14
Liczba osób w rodzinach	62	39	39	28	26

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Według statystyk stosunkowo niewiele rodzin mieszkających na terenie Gminy Cieszków korzysta z pomocy GOPS w związku z problemami zdrowotnymi. Jest to wskaźnik, który należy połączyć z sytuacją ekonomiczną mieszkańców, bowiem w większości przypadków są to rodziny o niewielkich dochodach bądź bez dochodów własnych, a konieczność ponoszenia kosztów leczenia jest dla nich zbyt dużym obciążeniem, stąd ubiegają się o wsparcie w pomocy społecznej.

W Gminie Cieszków daje się zauważyć problem uzależnienia od alkoholu oraz związane z nim niepożądane zachowania społeczne. Dokumenty statystyczne pokazują nieliczne przypadki rodzin, w których pojawia się ten problem, ale skutki uzależnień nawet w niewielkiej grupie są odczuwalne jako destrukcyjne dla funkcjonowania rodzin, tym bardziej, że w rodzinach z problemem alkoholowym pojawia się często przemoc, przestępstwa i inne problemy zagrażające trwałości rodziny oraz wychowującym się w rodzinach dzieciom i młodzieży. Przedstawione dalej zestawienia tabelaryczne prezentują liczbę rodzin z problemem alkoholowym objętych pomocą społeczną oraz liczbę rodzin objętych działaniami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zwanej dalej GKRPA, ze względu na występowanie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu.

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	0	5	5	2	1
Liczba osób w rodzinach	0	10	10	3	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Liczba rodzin z problemem uzależnienia od alkoholu w ewidencji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin z problemem alkoholu pozostająca w ewidencji GKRPA	31	69	66	54	69
Liczba rozmów diagnostycznych/porad udzielonych osobom z problemem uzależnień i ich rodzinom	89	161	198	146	138
Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe	2	2	9	8	5
Liczba osób uczestniczących w terapii, w tym po przebyciu leczenia odwykowego.	Brak danych	Brak danych	2	5	4

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA.

Problem dotyczący osób uzależnionych jest problemem zbyt mało zdiagnozowanym, problemem ukrytym i stosunkowo mały wycinek tego zjawiska na terenie Gminy Cieszków jest zbadany aby móc wyciągać szeroko idące wnioski. Posiłkując się danymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych szacuje się, że wśród mieszkańców około 2% osób jest uzależnionych od alkoholu (ok. 93 osoby), około 5-7 % (tj. ok. 233-326) osób stanowią osoby pijące szkodliwie, około 4 % osób stanowią osoby dorosłe żyjące w otoczeniu alkoholika i tyleż samo jest dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholików (ok. 186 osób).

Pokazany tu obszar wymaga podejmowania działań w zakresie promowania postaw prozdrowotnych, zmieniającej się kultury spożywania napojów alkoholowych, aktywnego spędzania wolnego czasu oraz innych czynników, które wpłyną na zmianę postaw preferujących nadmierne spożywanie alkoholu.

W Gminie Cieszków odnotowuje się przypadki przemocy. Problem ten nie był wcześniej szczegółowo diagnozowany, ale sytuacja zmienia się między innymi na skutek działania Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Cieszków, zwanego dalej Zespołem, który jest odpowiedzialny za wdrażanie procedury „Niebieskiej Karty” wobec osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Powołany przez Wójta gminy Cieszków Zespół rozpoczął swoją pracę w 2012 roku. Rezultatem działań Zespołu jest podejmowanie interwencji w sprawach przemocy oraz projektowanie działań profilaktycznych zmierzających do ograniczenia skutków przemocy w rodzinach. W okresie od czasu powołania Zespołu, procedurę „Niebieskiej Karty” prowadzono wobec wielu rodzin, a w każdym kolejnym roku coraz dokładniej rozpoznawano problem, udzielając jednocześnie specjalistycznego wsparcia.

Wszczęte procedury „Niebieskie Karty” w gminie Cieszków w latach 2015-2019

Instytucja wszczynająca procedurę „Niebieskie Karty”	2015	2016	2017	2018	2019
Pomoc społeczna	3	3	3	1	5
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0	0	0
Policja	4	8	3	7	21
Oświata	0	0	0	0	1
Ochrona zdrowia	0	0	0	0	0
Razem:	7	11	6	8	27
w tym „Niebieskie Karty” dokumentujące kolejne zdarzenie podejrzenia przemocy w rodzinie	6	5	2	0	3
liczba rodzin wobec, których wszczęto procedurę „Niebieskiej Karty” w okresie sprawozdawczym:	7	11	6	9	27

Źródło; Opracowanie własne na podstawie rejestru wpływu „Niebieskich Kart” do Zespołu w latach 2015-2019.

Liczba rodzin z problemem przemocy w rodzinie zdiagnozowanym w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób podejrzewanych o doświadczanie przemocy w rodzinie rozpoznawane przez zastosowanie Niebieskiej Karty.	30	57	46	30	70
Liczba osób skierowanych do Ośrodków Wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.	0	0	0	0	0
Liczba spraw skierowanych przez Zespół Interdyscyplinarny do Prokuratury/Sądu w sprawie ukarania sprawców przemocy w rodzinie.	2	3	2	3	10
Liczba ukaranych przez sąd sprawców przemocy w rodzinie.	1	1	1	0	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Według analizy danych statystycznych w 2019 roku zanotowano najwięcej, bo aż 27 rozpoznanych przypadków przemocy. Na terenie Gminy Cieszków przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, najczęściej łączy się z problemem nadużywania alkoholu, problemami opiekuńczo-wychowawczymi, chorobą członka rodziny, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się często w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami

są jedynie członkowie rodziny, a często dzieci i zjawisko przemocy nie „wychodzi” poza krąg rodziny, jest nierozpoznane. Zjawisko przemocy domowej jest problemem trudnym do zbadania. Jego skalę, dla potrzeb diagnozy do niniejszego dokumentu, oszacowano opierając się na statystykach GOPS - liczbie formularzy „Niebieskiej Karty” jakie wpłynęły do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Cieszkowie w latach 2015–2019. Formularz „Niebieska Karta–A” wypełniany jest w sytuacji stwierdzenia lub podejrzenia występowania przemocy w rodzinie. „Niebieskie Karty” odzwierciedlają przypadki ujawnione, gdzie doszło do interwencji Policji w miejscu zamieszkania rodziny lub osoby doznające przemocy same zgłosiły się ze swoim problemem do GOPS czy też GKRPA. Głównym celem procedury „Niebieskiej Karty” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Współpraca przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę jest podstawą jej skuteczności i oferowanej pomocy.

Szczegółowa analiza problemu pokazuje też działania podejmowane wobec sprawców przemocy. W 2019 r. złożono 10 zawiadomień do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Trzej mężczyźni - sprawcy przemocy domowej zostali skazani. Rozpoznawanie przemocy oraz rezultaty działań interwencyjnych i profilaktycznych będą przedmiotem dalszych działań merytorycznych Zespołu. Szczegółowy zakres wsparcia dla rodzin doświadczających tego problemu jest przedmiotem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, stanowiącego jedno z wielu narzędzi wdrażania niniejszej Strategii.

Problemem, który pojawia się na obszarze Gminy Cieszków jest pogarszająca się sytuacja osób w wieku senioralnym, głównie emerytów i rencistów. Odzwierciedlające tę sytuację dane statystyczne należy powiązać z sytuacją ekonomiczną osób w wieku senioralnym, bowiem przez pryzmat osób korzystających z pomocy społecznej, obserwuje się tylko sytuację osób, których dochody nie pozwalają na samodzielne zaspokajanie potrzeb życiowych. Poniższe zestawienie pokazuje że liczba osób w wieku senioralnym korzystających z pomocy spada w kolejnych latach, ale obserwacja tego zjawiska przez pracowników GOPS wykazuje tendencję wzrostową co może świadczyć o tym, że sytuacja ekonomiczna tych osób nie poprawia się w takim stopniu, aby zaprzestać korzystania z pomocy społecznej.

Liczba rodzin emerytów i rencistów w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	11	6	4	4	2
Liczba osób w rodzinach	26	15	9	9	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Emeryci i renciści Gminy Cieszków korzystający z pomocy społecznej to tylko niewielka grupa przedstawicieli lokalnej społeczności wymagająca wsparcia. Szczegółowy i pełniejszy obraz liczebności tej grupy prezentowały zamieszczone we wcześniejszym rozdziale statystyki demograficzne. Emeryci i renciści oraz wszystkie osoby w wieku senioralnym są szczególną grupą, której problemy należy postrzegać w kategoriach problemów społecznych, ponieważ nie starość jako taka, lecz skutki starzenia się zawsze pociągając za sobą konieczność zapewnienia różnorodnego wsparcia tym osobom. W systemie wsparcia mogą być organizowane usługi opiekuńcze, wspomagające, rehabilitacyjne oraz zapewnienie opieki w ośrodkach wsparcia i domach pomocy społecznej. Osoby w wieku senioralnym wymagające stałej opieki i pielęgnacji nie zawsze mogą funkcjonować samodzielnie, w swoich dotychczasowych warunkach środowiskowych. Często sytuacja seniorów zmusza ich do zamieszkania w domach pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt w tych domach. Dochody seniorów są zwykle niższe niż pełny koszt utrzymania, często są to osoby samotne, a jeżeli już posiadają rodzinę, obowiązana zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w dalszej kolejności do partycypowania w kosztach nie zawsze ta rodzina ma możliwość ponoszenia opłaty ze względu na swoją trudną sytuację finansową. Efektem takiego stanu rzeczy to Gmina obowiązana jest partycypować w kosztach pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej. Liczbę mieszkańców Gminy Cieszków zamieszkujących w domach pomocy społecznej prezentuje zamieszczone dalej zestawienie.

Liczba mieszkańców Gminy Cieszków skierowana do domów pomocy społecznej w latach 2015-2020.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej	6	7	9	9	10
Koszt pobytu skierowanych osób, który ponosi Gmina w zł	105 256,82	150 920,83	158 043,00	142 506,00	198 203,56

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Jak pokazuje zestawienie liczba mieszkańców w domach pomocy społecznej jest większa każdego roku. Systematycznie rosną też wydatki Gminy związane z kosztem utrzymania mieszkańców w domach pomocy społecznej. Stanowi to znaczne obciążenie dla budżetu gminy i wymaga podjęcia starań zmierzających z jednej strony do zabezpieczenia środków finansowych na ten cel, z drugiej zaś do poszukiwania rozwiązań ograniczających konieczność kierowania osób wymagających wsparcia w wieku senioralnym do placówek instytucjonalnych. Alternatywą dla domów pomocy społecznej jest zwiększenie ilości godzin usług opiekuńczych, między innymi dla osób w wieku senioralnym w środowisku ich zamieszkania lub innych form wsparcia, np. dziennych

domów seniora, klubów seniora itp.

3.6.2 Problemy rodzin wychowujących dzieci

Warunki funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Cieszków, proces wychowania młodego pokolenia oraz status materialny rodzin są szczególnie ważnym zagadnieniem w lokalnej polityce społecznej. Przejawia się to w działaniach władz Gminy, działaniach GOPS-u, Szkół, Przedszkola oraz innych podmiotów lokalnych odpowiedzialnych za wspieranie rodzin w wypełnianiu podstawowych funkcji społecznych. Według danych GOPS wsparciem obejmowano liczną grupę rodzin wychowujących dzieci. Szczegółowe wartości liczbowe dotyczące rodzin objętych wsparciem w okresie minionych lat przedstawiony został w poniższej tabeli.

Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	155	148	120	109	89
Liczba osób w rodzinach	586	544	449	414	348

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03.

Pomimo tendencji spadkowej, liczba rodzin z dziećmi stanowi znaczący procent ogółu rodzin objętych wsparciem systemu pomocy społecznej, co pokazuje kolejne zestawienie.

Udział procentowy rodzin z dziećmi w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Ogólna liczba rodzin objętych pomocą	245	229	198	174	146
Liczba rodzin z dziećmi objęta pomocą	155	148	120	109	89
%	63,27	64,63	60,61	62,64	60,96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Pokazane w zestawieniu wartości wskazują na spadek liczby rodzin pozostających w obszarze wsparcia systemu pomocy społecznej. Rodziny wychowujące dzieci, objęte różnorodnym wsparciem stanowią ponad połowę klientów pomocy społecznej w Gminie Cieszków. Wśród rodzin objętych wsparciem we wszystkich analizowanych latach najliczniej występują rodziny z dwojgiem dzieci, na kolejnym miejscu plasują się rodziny z trójką i większą liczbą dzieci. Udzielane rodzinom wsparcie ma na celu wzmacnianie roli i funkcji rodziny, pomoc w rozwiązaniu trudnych życiowych problemów oraz zapobieganie niekorzystnym zjawiskom powodującym trudności rozwojowe dzieci

i młodzieży. Jednym z powodów udzielania wsparcia jest ochrona macierzyństwa i wielodzietności, co jest priorytetem współczesnych społeczności lokalnych w dobie zmniejszającej się dzietności rodzin. W Gminie Cieszków ten obszar jest traktowany szczególnie, o czym świadczy liczba rodzin objętych wsparciem, którą prezentuje zestawienie zamieszczone poniżej.

Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ochrony macierzyństwa i wielodzietności w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	16	13	10	17	13
Liczba osób w rodzinach	68	55	43	83	63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Problemem, który zaobserwowano na obszarze Gminy Cieszków jest bezradność rodzin w wychowaniu dzieci i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba rodzin z problemami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	6	14	14	11	13
Liczba osób w rodzinach	19	44	46	38	47

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Problemy bezradności wychowawczej notuje się w coraz większej liczbie rodzin, co ma istotny wpływ dla rozwoju społeczności lokalnej. Taki stan rzeczy może być rezultatem intensywnych działań diagnostycznych ze strony służb wspomagających rodziny oraz wspierających je w prawidłowym wypełnianiu swojej roli, w tym pracowników socjalnych, asystentów rodzin oraz pedagogów. Wśród rodzin znajdujących się w badanym obszarze pozostają też rodziny wielodzietne, liczące troje i więcej dzieci. Liczebność tych rodzin w systemie wsparcia zmienia się w przeciągu każdego roku, co przedstawia poniższa tabela i wykazuje tendencję spadkową, co oznacza, że sytuacja rodzin wielodzietnych jest coraz lepsza, ale też pozostaje pod szczególną opieką działających na jej rzecz podmiotów.

Liczba rodzin wielodzietnych (liczących troje i więcej dzieci) objętych pomocą w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	42	35	32	28	25
Liczba osób w rodzinach	209	182	170	150	141

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Wśród rodzin wielodzietnych na terenie Gminy Cieszków dominują rodziny z trójką dzieci, na kolejnych pozycjach plasują się rodziny z czworgiem, pięciorgiem i większą liczbą dzieci. Duże rodziny wielodzietne występują w pojedynczych przypadkach.

Tendencję malejącą w ostatnich latach wykazuje też liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach niepełnych, wychowujących dzieci, korzystających z pomocy i wsparcia GOPS w Cieszkowie.

Liczba rodzin niepełnych objętych pomocą w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	50	52	36	31	26
Liczba osób w rodzinach	151	144	97	88	79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Problemy rodzin niepełnych, podobnie jak wielodzietnych, dotyczą zarówno sfery niedostatku, zaniedbań opiekuńczych powiązanych z niewydolnością wychowawczą rodziców, ale też schorzeniami, niepełnosprawnością i innymi problemami utrudniającymi prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie. Wielość problemów z jakimi borykają się rodziny mieszkające na terenie Gminy Cieszków znajduje wyraz w formach pomocy, jakie oferowane są dzieciom. Jedną z takich form stanowi dożywianie dzieci w szkołach i placówkach edukacyjnych. Na terenie Gminy pomoc ta udzielana jest licznej, ale malejącej z roku na rok grupie dzieci. Malejąca liczba dzieci objętych tą formą wsparcia świadczy zapewne o poprawie sytuacji materialnej rodzin wychowujących dzieci w wieku szkolnym. Szczegółowe wartości liczbowe dotyczące dożywiania dzieci w Gminie Cieszków przedstawia kolejna tabela.

Pomoc w formie posiłku Program „Posiłek w szkole i w domu” w Gminie Cieszków w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba świadczeniobiorców	208	209	171	147	123
Liczba świadczeń	26 999	27 750	22 943	19 320	15 016
Liczba rodzin	120	119	101	85	73
Liczba osób w rodzinach	455	444	377	308	267
Wartość świadczeń w złotych	70 928,00	86 829,80	79 098,15	73 433,25	60 037,96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Pomoc w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności w Gminie Cieszków w latach 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba świadczeniobiorców	78	75	95	68	94
Liczba świadczeń	168	122	170	165	264
Liczba rodzin	78	74	93	67	93
Liczba osób w rodzinach	242	201	285	217	282
Wartość świadczeń w złotych	45 645,75	34 750,00	54 002,00	50 607,75	77 796,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Analiza obszaru dożywiania pokazuje nie tylko kontekst społeczny - problemy rodzin, konieczność wspierania rozwoju dzieci - ale także ekonomiczny. Realizacja zadania „dożywianie dzieci” mimo spadku liczebności dzieci objętych wsparciem wymaga sporych nakładów finansowych, które w części są wydatkiem Gminy. Prezentowane w niniejszej części problemy rodzin na terenie Gminy Cieszków stanowią jedynie fragment badanej rzeczywistości społecznej i nie wyczerpują katalogu problemów, z jakimi borykają się rodziny. Diagnoza obejmuje tylko te obszary, które mogą być badane przez pryzmat udzielanej rodzinom pomocy i wsparcia, oraz te, które stanowią pewien wyznacznik dla projektowania zmiany społecznej istotnej dla rozwoju społeczności lokalnej, w tym przeciwdziałania pojawiającym się problemom społecznym.

3.6.3 Klasyfikacja problemów społecznych pod względem ich nasilenia.

Przedstawiona w poprzednich rozdziałach charakterystyka problemów społecznych Gminy Cieszków jest wynikiem analizy dokumentów i danych statystycznych. Takie podejście jest

niezbędne z uwagi na konieczność poznania i opisanie problemów obserwowanych w środowisku lokalnym, ale trudne dla ułożenia ich hierarchii pod względem negatywnych skutków społecznych, a jeszcze trudniejsze dla zaplanowania skutecznej realizacji celów strategicznych. Dlatego też do ustalenia, który z problemów społecznych występuje w Gminie Cieszków w największym natężeniu niezbędne jest porównanie danych statystycznych, stanowiących obraz problemów zarejestrowanych w badanym okresie czasowym. W tym celu porównano dane statystyczne o problemach społecznych pod względem ich natężenia w poszczególnych latach oraz dokonano uporządkowania pod względem wartości liczbowej, przyjmując je jako kryterium nasilenia występowania problemów społecznych. Trzeba podkreślić, że porównywane wartości liczbowe w większości przypadków nie dają podstaw do przypuszczenia, że dane zjawisko lub sytuacja jest problemem społecznym. Trudno bowiem przyjąć, że jednocyfrowa wartość liczbowa w porównaniu z wartością trzycyfrową jest już obrazem problemu społecznego. Taką wartość należy postrzegać bardziej w kategoriach negatywnego zjawiska społecznego niż problemu społecznego.

Natężenie problemów społecznych i negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Gminy Cieszków w latach 2015-2019 analizowane na podstawie liczby rodzin objętych różnorodnym wsparciem społecznym.

	2015	2016	2017	2018	2019
ubóstwo	71	74	54	37	29
sieroctwo	0	0	0	0	0
bezdomność	2	0	0	0	0
bezrobocie	139	119	95	78	66
niepełnosprawność	62	70	65	63	53
Długotrwała lub ciężka choroba	22	14	16	11	14
Przemoc w rodzinie	0	1	1	1	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	16	13	10	17	13
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	6	14	14	11	13
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	4	3	1	2
Alkoholizm lub narkomania	0	6	6	2	1
Zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej	2	0	1	5	0
Kłęski żywiołowej lub ekologicznej	0	0	4	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MRPiPS-03

Analiza natężenia problemów społecznych Gminy Cieszków pozwala stwierdzić, że jednym

z najdotkliwiej odczuwanych problemów jest trudna sytuacja finansowa i brak środków do życia na poziomie umożliwiającym pełne zaspokojenie niezbędnych potrzeb. Zjawisko to definiowane jest w systemie pomocy społecznej jako ubóstwo. Brak dochodów lub dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, to także przyczyny trudności w innych sferach życia społecznego, zwłaszcza w kwestiach zdrowotnych i edukacyjnych. Brak środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych należy traktować priorytetowo. Jest to bowiem problem, który wpływa na jakość życia mieszkańców oraz ogranicza możliwości rozwoju społecznego i gospodarczego. Problemem powiązanim z ubóstwem jest bezrobocie. Brak zatrudnienia wpływa na wysokość dochodów mieszkańców, co pozostaje w ścisłej korelacji z problemem ubóstwa. Brak zatrudnienia to brak dochodów, brak dochodów to trudności w zaspokajaniu życiowych potrzeb oraz ograniczenie możliwości inwestowania w edukację, zmianę lub podwyższanie kwalifikacji niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Konkluzja jest taka, że bezrobocie i ubóstwo pozostawiają osoby i rodziny w zamkniętym kręgu możliwości zmiany swojej sytuacji. Pociuszający jest fakt, że problem bezrobocia wykazuje tendencję malejącą, ale mimo wszystko powoduje konieczność podejmowania różnorodnych form aktywizacji osób pozostających bez pracy oraz tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu nowych miejsc pracy i rozwoju przedsiębiorczości. Wśród problemów społecznych Gminy analizowanych przez pryzmat działań GOPS zauważa się także trudną sytuację finansową osób zmagających się z różnego rodzaju problemami zdrowotnymi (w tym zdrowie psychiczne) długotrwałą lub ciężką chorobą. Związane z leczeniem wydatki pochłaniają sporą część zasobów finansowych osób, rodzin i zmuszają do ubiegania się o wsparcie społeczne, co wyraźnie widać w statystyce GOPS. Rozwiązywanie problemów zdrowotnych jest w wielu wypadkach zależne od wsparcia oferowanego przez pomoc społeczną. W przypadku osób samotnych taka pomoc jest jedyną możliwością poprawy stanu zdrowia lub zmniejszenia odczuwanych dolegliwości. Porównanie wartości widocznych w tabeli odzwierciedlającej poziom natężenia problemów społecznych nie pozostawia żadnych wątpliwości dla stwierdzenia, że jednym z problemów mieszkańców Gminy Cieszków jest niepełnosprawność, powodująca znaczące ograniczenie w pełnieniu ról społecznych. Skutki niepełnosprawności utrudniają codzienne funkcjonowanie, zatrudnienie, zarobkowanie. Problemy osób niepełnosprawnych, a ściślej ich rozwiązywanie wymagają sporych nakładów finansowych na likwidację barier społecznych, komunikacyjnych, rehabilitację i przystosowanie się do nowej sytuacji życiowej w związku z istotnymi ograniczeniami. Problem, a raczej niekorzystne zjawisko obserwowane na terenie Gminy Cieszków to samotne rodzicielstwo. Wprawdzie samotne rodzicielstwo, podobnie jak wielodzietność, samo w sobie nie jest definiowane jako typowy problem społeczny, ale z uwagi na potrzeby dzieci, a głównie stopień ich zaspokojenia użyto takiej

klasyfikacji dla określenia tego zjawiska. W rodzinach niepełnych bardzo często dochodzi do sytuacji, w której dzieci nie mają w pełni zaspokojonych potrzeb, stąd też konieczność objęcia wsparciem takich rodzin uznano za problem wymagający zainteresowania instytucji wspierających rodzinę. Jedną z przyczyn samotnego rodzicielstwa na obszarze Gminy jest rozpad małżeństw i zaniki więzi rodzinnych spowodowanych migracją jednego z małżonków poza granice kraju w związku z poszukiwaniem pracy, do której dostęp trudniejszy jest w miejscu zamieszkania. Kolejną pozycję na mapie problemów społecznych Gminy zajmuje bezradność w rodzinach i problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi. Bezradność i niewydolność wychowawcza generuje z kolei inne problemy dotyczące szczególnie dzieci i młodzież w okresie dorastania, co obserwowane jest na poziomie szkół zlokalizowanych na terenie gminy. Przejawia się to brakiem zainteresowania rodziców postępiami dzieci w nauce, nieprzygotowaniem dzieci do zajęć szkolnych itp. Problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziców są często przyczyną zaburzeń rozwojowych dzieci, sprzyjają tworzeniu się nieformalnych grup rówieśniczych, naruszaniu powszechnie obowiązujących norm i wartości, a nawet wchodzeniu w konflikty z prawem. Liczebność rodzin niezaradnych, wychowujących dzieci wykazuje tendencję spadkową, co jest zasługą licznych działań interwencyjnych podejmowanych przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, pedagogów szkolnych, kuratorów społecznych i innych służb działających na rzecz wzmocnienia rodziny. Znaczenie roli i funkcji rodziny dla prawidłowego wychowania przyszłych pokoleń czyni zasadnym podejmowanie dalszych zadań związanych z promowaniem prawidłowych postaw rodzicielskich i utrwalaniem właściwych postaw wychowawczych. Widoczne miejsce w hierarchii problemów Gminy zajmuje wielodzietność. Problem ten, nie jest postrzegany w kategoriach typowego problemu społecznego, ale w trosce o zapewnienie jak najlepszych warunków dla rozwoju dzieci wychowujących się w liczniejszych rodzinach, traktowany jest jako zagadnienie wymagające zwiększonego zainteresowania zarówno władz samorządowych jak i instytucji odpowiedzialnych za organizację systemu kompleksowego wspierania rodzin. Liczba rodzin wielodzietnych będących klientami pomocy społecznej, w tym klientami świadczeń finansowych, utrzymuje się na tym samym poziomie, co świadczy o coraz większej skuteczności wsparcia rodzin przez inne narzędzia pojawiające się w systemie wsparcia społecznego. W powiązaniu z wielodzietnością pojawia się kwestia ochrony macierzyństwa. W dobie niekorzystnej sytuacji demograficznej Gminy (niski przyrost naturalny i malejąca liczba urodzeń) jest to dość istotne zagadnienie w obszarze lokalnej polityki społecznej i wymaga podejmowania działań wzmacniających funkcje i rolę rodziny oraz tworzenie jak najlepszych warunków do rozwoju rodzin. Istotnym problemem Gminy jest starzenie się społeczeństwa. Na poziomie analiz statystycznych problem ten można analizować zarówno przez pryzmat

świadczeń udzielanych najstarszym mieszkańcom, w tym usług opiekuńczych oraz usług o charakterze instytucjonalnym (skierowanie do domu pomocy społecznej lub dziennego ośrodka wsparcia) świadczonych mieszkańcom gminy, niezdolnym do samodzielnej egzystencji, jak i prognoz demograficznych, które wskazują wyraźną tendencję wzrostową populacji osób wchodzących w wiek senioralny. Wzrost liczebności grup wchodzących w wiek senioralny pociąga za sobą konieczność przygotowania się do organizowania i zapewnienia mieszkańcom Gminy Cieszków zróżnicowanych usług społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych, wspomagających osoby starsze, samotne i niepełnosprawne, aby mogli jak najdłużej funkcjonować w swoim środowisku. Ważne jest, aby wspomagać i aktywizować seniorów do udziału i korzystania z istniejących i funkcjonujących już na terenie Gminy form wsparcia, zapewnić seniorom dostęp do tych instytucji i organizacji wsparcia. Na mapie problemów społecznych Gminy Cieszków widoczny jest też problem nadużywania alkoholu (a także substancji psychoaktywnych). W ostatnich latach widoczny jest sukcesywnie wzrastający wskaźnik osób leczonych z powodu uzależnień, w tym uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych, zarówno w opiece ambulatoryjnej, jak i stacjonarnej. Na zwiększenie się liczby zaburzeń lękowych, depresji, nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zachowań samobójczych mają duży wpływ dokonujące się zmiany społeczne, w tym zmiany jakim podlega współczesna rodzina. Wzrasta liczba rodzin dysfunkcyjnych wychowawczo, co w konsekwencji powoduje, że w dzisiejszej rzeczywistości na zaburzenia psychiczne w dużym stopniu narażone są dzieci i młodzież. Skutki tej przypadłości społecznej widoczne są w pracy GKRPA, która corocznie rozpatruje wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe. Problem uzależnień utrzymuje się od lat na podobnym poziomie, mimo działań profilaktycznych, edukacyjnych i zaangażowania różnych instytucji pomocowych. Problemy wynikające z nadużywania alkoholu widoczne są w postawach rodzicielskich, zachowaniu społecznym, uszczuplają budżet domowy, powodują też inne zagrożenia, np. większe prawdopodobieństwo schorzeń somatycznych, wypadków, niepełnosprawności, samobójstw, itp. Z problemem uzależnień wiąże się często - choć nie we wszystkich przypadkach przemoc w rodzinach. W ostatnich latach problem ten został szczegółowo zbadany, podjęto też szereg działań na rzecz poprawy osób doświadczających przemocy. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Cieszków prowadzone z zastosowaniem procedury „Niebieskiej Karty” oraz wdrożenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Opisane wyżej problemy to nie jedyne dolegliwości społeczne, które dają się zauważyć na terenie Gminy Cieszków. W okresie minionych lat sporadycznie pojawiał się problem narkomanii, przestępczości, problemy przystosowania do samodzielnego życia po opuszczeniu

zakładu karnego, problem bezdomności i inne. Statystyki pokazują także inne zjawiska społeczne, których zakres nie zawsze definiowany jest w kategoriach problemu społecznego np. sytuacje kryzysowe wymagające podejmowania szczególnych działań w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia mieszkańców. Wymieniony powyżej katalog problemów społecznych nie obejmuje wszystkich dolegliwości społecznych występujących na terenie Gminy i nie został trwale zamknięty. Wiele problemów nie zostało jeszcze rozpoznanych, co oznacza, że pojawienie się każdej dysfunkcji społecznej zostanie zbadane przez właściwe podmioty i instytucje Gminy oraz podjęte zostaną stosowne działania minimalizujące ich negatywne skutki. Obecnie zidentyfikowane na poziomie Gminy Cieszków problemy społeczne są dość zróżnicowane. Wprawdzie ich natężenie jest porównywalne z problemami okolicznych gmin i nie stanowi istotnego zagrożenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego, ale pojawienie się nawet najmniejszego problemu społecznego wymaga bieżącej reakcji i zapobiegania rozprzestrzenianiu się negatywnych skutków i pojawianiu się nowych zagrożeń społecznych. Dla rozwiązywania problemów oraz minimalizowania ich skutków na terenie Gminy będą podejmowane zróżnicowane działania, angażowane różne podmioty (instytucje) zarówno już istniejące, jak i tworzone w ramach różnego rodzaju inicjatyw.

3.7 Infrastruktura i zasoby społeczne

Przegląd infrastruktury niezbędnej do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych został wykonany na podstawie „Oceny zasobów pomocy społecznej za 2019 rok”, opracowanej przez GOPS na potrzeby planowania strategicznego. Na obszarze Gminy Cieszków działają wszystkie podstawowe instytucje niezbędne do bieżącej realizacji zadań związanych z identyfikacją i rozwiązywaniem problemów społecznych. Specyfika położenia Gminy w sąsiedztwie miasta powiatowego sprawia, że na terenie Gminy nie ma wielu instytucji specjalistycznych, bowiem te funkcjonują na obszarze Miasta Milicza, świadczące jednocześnie usługi mieszkańcom Gminy. Zakres infrastruktury Gminy oraz potencjał kadrowy instytucji uprawnionych do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych prezentowany jest w dalszej części rozdziału.

Instytucje pomocy i integracji społecznej uprawnione do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w 2019 roku.

Instytucja	Problem jakim się zajmuje
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszkowie	Koordynuje realizację strategii rozwiązywania problemów społecznych na obszarze Gminy (art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2014 roku o pomocy społecznej)
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Cieszków	Prowadzi działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, integruje i koordynuje działania pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, GKRPA, jednostek oświatowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, prowadzone zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty” (art.9b ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)
Urząd Gminy w Cieszkowie, w ramach którego działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Prowadzi działania w zakresie profilaktyki problemów alkoholowych, zwiększania dostępności pomocy specjalistycznej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. (art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi)
Policja/Rewiry dzielnicowych	Prowadzi działania z zakresie zapewnienia bezpieczeństwa obywateli (art.1 ust.1, ust.2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji)
Urząd Gminy w Cieszkowie, w ramach którego działa Gminny Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dla członków ich rodzin w Cieszkowie.	Gminny Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dla członków ich rodzin w Cieszkowie jest załącznikiem psychologicznego pomagania osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz młodzieży zagrożonej problemami alkoholowymi i narkotykowymi. Punkt Konsultacyjny prowadzi działalność związaną z rozwiązywaniem i profilaktyką problemów alkoholowych i narkotykowych w ramach zadań własnych gminy, lecz nie prowadzi terapii uzależnienia.
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Między innymi jest realizatorem rządowego programu „Za życiem”. Prowadzi zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci z Powiatu Milickiego od momentu zdiagnozowania niepełnosprawności, do czasu objęcia obowiązkiem szkolnym. Uczestnictwo daje możliwość nieodpłatnego korzystania z różnych form wsparcia dla dziecka i rodzica.
Jednostki oświatowe: szkoły i przedszkola	Prowadzą skierowane do dzieci i młodzieży zajęcia w ramach programów profilaktycznych.
Gminne Centrum Kultury - Gminna Biblioteka Publiczna.	Organizuje czas wolny dla dzieci i młodzieży w formie pozalekcyjnych zajęć kulturalnych, sportowych i twórczych, o różnym charakterze: edukacyjnym, rozrywkowym, informacyjnym.
Powiatowy Urząd Pracy w	Organizacja prac społecznie użytecznych dla klientów pomocy

Miliczu	społecznej (na mocy porozumienia) oraz współpraca w zakresie upowszechniania ofert pracy i informacji o wolnych miejscach pracy. Współpraca polega na uwrażliwianiu beneficjentów pomocy społecznej na potrzebę bycia w gotowości do pracy poprzez zarejestrowanie się w Powiatowym Urzędzie Pracy, informowanie o możliwości podjęcia stażu, zatrudnienia socjalnego, skorzystania ze szkoleń, motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, pomoc w wyborze kursów zawodowych, przełamaniu kompleksów, załatwianiu spraw, które polepszą byt rodziny.
---------	---

Zródło: Opracowanie własne na podstawie analizy danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszkowie.

Oprócz wymienionych wyżej instytucji, na terenie Gminy Cieszków funkcjonują też inne, których działania w dużym stopniu nakierowane są na rozwiązywanie problemów społecznych lub minimalizowanie ich skutków. Powyższe zestawienie obrazuje obecny stan infrastruktury społecznej oraz zakres kompetencyjny poszczególnych instytucji. Wymienione podmioty stanowią podstawowe zarazem najważniejsze elementy systemu wsparcia społecznego. Niektóre z nich tak jak Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie funkcjonują od niedawna, inne takie jak GOPS mają wiele doświadczeń w skutecznym rozwiązywaniu problemów społecznych. Potwierdzeniem tego faktu są działania w ramach pracy socjalnej, prowadzonej w celu pomocy osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. W ramach pracy socjalnej widoczne są działania aktywizujące osoby i rodziny do rozwiązywania własnych problemów, czego przykładem są zawierane kontrakty socjalne.

Liczba zawartych kontraktów socjalnych w gminie Cieszków w latach 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	9	22	29	13	6

Uzupełnieniem działań instytucji publicznych są organizacje pozarządowe. Na terenie Gminy Cieszków działają organizacje pozarządowe. Sześć z nich to Ochotnicze Straże Pożarne, które zlokalizowane są w Dziadkowie, Cieszkowie, Guzowicach, Brzezinach, Pakosławsku i Ujeździe. Ochotnicze straże pożarne (OSP) realizują zadania na rzecz ochrony ludności, ochrony przeciwpożarowej oraz ratownictwa, a także prowadzą na szeroką skalę działania profilaktyczne skierowane głównie do młodzieży. OSP stanowi ważny element krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Aby możliwe było sprawne funkcjonowanie OSP konieczne są inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie siedziby straży.

Do stowarzyszeń kultury fizycznej nieprowadzących działalności gospodarczej należą: Klub

Sportowy „Pogoń”, Gminne Zrzeszenie Ludowych Zespołów Sportowych, Uczniowski Klub Sportowy „Shodan”, Klub Kibica „Olimpia”. Wszystkie zlokalizowane są w Cieszkowie, gdzie znajdują się także III Cieszkowski Środowiskowy Szczep Drużyn Harcerskich "Sokół", Stowarzyszenie „Z nami możesz więcej”, Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Cieszkowskiej W innych sołectwach zlokalizowane są Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Szkoły Podstawowej w Pakosławsku, Stowarzyszenie „Leśne Dziady” w Dziadkowie oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Dziadkowie.

Inne podmioty zaangażowane w sprawy społeczne mieszkańców Gminy, to między innymi:

- Jednostki oświatowe i ochrony zdrowia
- Ośrodek Terapii Uzależnień Terra
- Kuratorzy sądowi
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Miliczu
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Miliczu

Istotne zmiany społeczne obserwuje się w obszarze tworzenia warunków sprzyjających rozwiązywaniu problemów społecznych na bazie lokalnej infrastruktury, z czynnym udziałem społeczności lokalnej. Infrastruktura jest ciągle uzupełniana co pozwala na wdrażanie nowych, coraz bardziej skutecznych rozwiązań.

3.8. Wyniki badania ankietowego.

W celu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Cieszków na lata 2021-2030, na terenie gminy przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 13 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego. Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców gminy. Pytania dotyczyły dostępu do służby zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych, bezpieczeństwa oraz uzależnień. Ankietę wypełniło 45 osób.

Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 66,67% zaś udział mężczyzn 33,33%. Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 lat (40%), kolejną grupą były osoby powyżej 50 lat (31,11%), a następnie osoby w przedziale wiekowym 19-30 lat (26,67%) oraz w wieku do 18 lat (2,22%).

Największą część respondentów stanowiły osoby z wykształceniem średnim (26,67%), następnie osoby z wykształceniem wyższym (28,89%), zasadniczym zawodowym (24,44%),

podstawowym (13,33%) oraz policealnym (6,67%).

Największy odsetek ankietowanych to osoby pracujące (46,67%). Mniej liczne grupy stanowiły osoby niepracujące (31,11%), emeryci (11,11%), uczniowie i studenci (6,67%), rolnicy (2,22%) i przedsiębiorcy (2,22%).

Jedno z pierwszych pytań dotyczyło oceny aktualnych warunków życia mieszkańców. Największa część ankietowanych (40%) określiła je jako średnie. 20% ankietowanych ocenia aktualne warunki życia mieszkańców gminy Cieszków jako raczej dobre, 15,56% jako dobre, a 2,22% jako bardzo dobre, 15,56% jest zdania że warunki życia są raczej złe, 4,44% - złe a 2,22%, że bardzo złe.

Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszym problemem społecznym, na który napotykają się w swoim życiu codziennym osoby niepełnosprawne, są bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych i bezrobocie. Respondenci wskazywali, w znacznej mierze również na takie odpowiedzi, jak izolacja, utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu, brak akceptacji w środowisku lokalnym, problemy psychologiczne. Z pozostałych problemów wymieniono m.in. długi czas oczekiwania na rehabilitację. W związku z powyższym, niezbędne jest prowadzenie na terenie gminy działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej. Odpowiadając na pytanie dotyczące wystarczalności oferty kierowanej dla tych osób, największa część respondentów (37,78%) nie potrafiła się wypowiedzieć jednoznacznie na ten temat. Jedynie 2,22% pytanych stwierdziło, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca, a 15,56% - raczej wystarczająca. Przeciwnego zdania było 37,78% ankietowanych, dla których oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej nie wystarczająca oraz 6,66%, którzy odpowiedzieli, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest nie wystarczająca.

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej został oceniony negatywnie przez ankietowanych, gdyż aż 68,89% zaznaczyło odpowiedź, że jest on nie wystarczający. Przeciwnego zdania było zaledwie pozostałe 31,11% pytanych. Osoby wypowiadające się negatywnie, argumentowały to przede wszystkim brakiem odpowiedniej ilości placówek specjalistycznych (m.in. dermatologa, neurologa, endokrynologa, reumatologa, okulisty, ortopedy, leczenia niepłodności czy chirurgii).

Skala problemu uzależnień na terenie gminy wg respondentów jest dość zauważalna. 35,56% ankietowanych wskazało że jest ona wysoka, a 28,89% - średnia. 31,11% nie potrafiło odpowiedzieć jednoznacznie na to pytanie, a zaledwie 4,44% było zdania że problem uzależnień w gminie Cieszków jest niski.

Kolejne pytanie dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie gminy. Poziom wiedzy

na temat takich przypadków był zróżnicowany wśród ankietowanych. Największa część respondentów, tj. 42,22% zna takie przypadki, a 33,33% słyszała o takich przypadkach. Łącznie daje to 75,55% respondentów, którzy spotkali się z problemem przemocy domowej. Pozostała część ankietowanych nie zna takich przypadków (15,56%), natomiast 8,89% zadeklarowało, że nie słyszało o takich przypadkach.

Wśród dzieci i młodzieży najczęściej dostrzeganym problemem jest spożywanie alkoholu i palenie papierosów, na co może mieć wpływ drugie w kolejności wskazane zagrożenie, tj. zaniedbanie wychowawcze. Dużo respondentów zauważyło również, że grupa ta często również swój czas spędza bezproduktywnie. Pozostałymi dostrzeganymi problemami są: przestępczość i chuligaństwo oraz demoralizacja. Natomiast najrzadszymi wymienianymi odpowiedziami były: przemoc ze strony rodziców, trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki, narkomania, zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena).

Na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie gminy, wyłączając osoby niezdecydowane, ankietowani stwierdzili, że są zadowoleni z obecnych warunków w sferach:

- dostępu do internetu,
- dostępu do informacji na temat wydarzeń w gminie,
- dostępu do oferty kulturalnej (biblioteka, koncerty, wystawy itp.),
- poziomu opieki społecznej,
- warunków mieszkaniowych,
- oferty edukacyjnej szkół,

Natomiast negatywnie oceniono warunki w sferach:

- organizacji czasu wolnego (koła zainteresowań)
- dostępu do opieki zdrowotnej (lekarze specjaliści, ośrodki zdrowia),
- bezpieczeństwa publicznego,
- udziału mieszkańców w życiu publicznym.

W ostatnim pytaniu, które miało charakter otwarty, ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie gminy. W zakresie wsparcia ubogich, respondenci wskazali przede wszystkim na utworzenie nowych miejsc pracy, pomoc w znalezieniu pracy i aktywizacji zawodowej poprzez m.in. dodatkowe kursy czy szkolenia, zwiększenie pomocy społecznej oraz liczby wydawanych świadczeń i zasiłków.

Zdaniem ankietowanych głównymi działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie

poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością jest niwelacja barier architektonicznych oraz większa opieka i wsparcie (terapię zajęciowe, działania informacyjne o problemach osób z niepełnosprawnością) oraz zwiększenie liczby poradni specjalistycznych dla niepełnosprawnych.

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom, na jakie narażone są osoby starsze, wskazano przede wszystkim organizację czasu wolnego oraz aktywizację (m.in. zajęcia integracyjne, kluby seniora, kluby zainteresowań). Nieznacznie mniej osób wskazało zwiększoną opiekę i wsparcie osób starszych, w tym samotnych poprzez m.in. lepszą dostępność usług opiekuńczych, wolontariat czy pomoc w życiu codziennym.

Zdaniem respondentów na terenie gminy w celu poprawy bezpieczeństwa powinny zostać podjęte działania przede wszystkim w zakresie zwiększenia liczby patroli policyjnych oraz monitoringu niebezpiecznych miejsc i ulic (w tym instalacji kamer na przejściach dla pieszych).

Wśród innych działań, które mogłyby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie gminy, pojawiły się następujące odpowiedzi:

- sprowadzenie większych firm do gminy, co wpłynie na powstanie nowych miejsc pracy,
- organizacja spotkań mieszkańców gminy z władzami gminy, powiatu, radnymi i posłami,
- przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi wśród młodzieży poprzez wzmożoną kontrolę miejsc przebywania młodych ludzi,
- pozyskiwanie więcej środków zewnętrznych przez gminę,

3.9 Analiza SWOT w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Gminy Cieszków.

Na podstawie opisu sytuacji ekonomicznej i społecznej oraz zasobów Gminy Cieszków można wskazać szanse i zagrożenia pojawiające się w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Mocne strony w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	Słabe strony w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
1) funkcjonowanie placówek/institucji powołanych do rozwiązywania problemów Gminy, 2) doświadczenie instytucji powoływanych do wspierania mieszkańców w rozwiązywaniu problemów społecznych, 3) przestrzeń i potencjał obszarów wiejskich na których ważną funkcję gospodarczą posiada rolnictwo oraz leśnictwo,	1) malejąca liczba mieszkańców, za co odpowiada malejąca liczba urodzeń i rosnąca liczba zgonów. Dynamiczny proces starzenia się społeczności gminy, 2) niewystarczająca liczba miejsc pracy dla osób młodych, mało zróżnicowany rynek pracy, 3) zbyt mało rozwinięty i zróżnicowany rynek usług społecznych, 4) niewystarczające możliwości zapewnienia

<p>4) aktywność gospodarcza mieszkańców Gminy, 5) aktywność społeczna mieszkańców Gminy, 6) znajomość środowiska oraz norm i wartości ważnych dla lokalnej współpracy, 7) zmniejszenie liczby bezrobotnych w Gminie, 8) pozyskiwanie środków finansowych na realizację przedsięwzięć adresowanych do społeczności lokalnej, 9) potencjał kadrowy niezbędny do realizacji tych przedsięwzięć, 10) wiedza, doświadczenie i umiejętności działania na rzecz zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców, 11) oferta wsparcia dla osób starszych, 12) udział organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych zleczanych przez Gminę.</p>	<p>opieki dzieciom w okresie wolnym od nauki, 5) niewystarczająca ilość ośrodków wsparcia dla dzieci i młodzieży, 6) duży udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, 7) spadek liczby uczniów szkół podstawowych w Gminie Cieszków, który w ciągu najbliższych lat będzie się utrzymywał, 8) znaczny odsetek osób długotrwale bezrobotnych, posiadających niskie kwalifikacje na rynku pracy, duży udział osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej wśród ogółu osób z niej korzystających, 9) brak dostępu do specjalistów: ginekologa, psychiatry, 10) ograniczony dostęp do bezpłatnej rehabilitacji, długi okres oczekiwania na rehabilitację, 11) niewystarczające warunki do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej, 12) słabo rozwinięta organizacja struktur wolontariatu.</p>
<p>Szanse w zakresie rozwiązywania problemów społecznych</p>	<p>Zagrożenia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych</p>
<p>1) niewielkie natężenie problemów społecznych na terenie Gminy, co może wpłynąć na szybsze ich rozwiązywanie lub minimalizowanie negatywnych skutków przez działania profilaktyczne, 2) dostępność środków finansowych na wspieranie inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, 3) rosnąca rola inicjatyw organizacji pozarządowych, 4) istnienie instytucji pomocy i integracji społecznej z wykwalifikowaną kadrą gwarantującą skuteczność podejmowania działań strategicznych oraz prawidłową koordynację działań, 5) dobre rozeznanie środowiska w zakresie istniejących problemów społecznych, co umożliwi niezwłoczne podejmowanie inicjatyw i właściwe przygotowanie odpowiednich działań, 6) wdrażanie rozwiązań oferowanych w ramach programów krajowych np. „Programu 500+”, „Programu 300+” i innych, 7) wzrost świadomości społecznej, 8) poprawa dostępności komunikacyjnej</p>	<p>1) dziedziczenie biedy i niezaradności życiowej, 2) niskie świadczenia emerytalno-rentowe, których wysokość nie pozwala zabezpieczyć podstawowych potrzeb osób starszych, szczególnie samotnych, 3) zasoby lokalowe Gminy nie zabezpieczają potrzeb, brak nowego budownictwa, 4) rozluźnienie więzi rodzinnych, 5) niska dzietność w rodzinach, 6) wzrost problemu bezdomności, 7) alienacja (wycofanie społeczne) osób starszych i niepełnosprawnych, 8) pojawianie się nieznanymi dotychczas problemów społecznych – np. cyberprzemoc, 9) starzenie się społeczności, wzrost liczby osób starszych, wymagających wsparcia w okresie obniżonej sprawności funkcjonalnej, 10) wyjazdy za granicę, co skutkuje brakiem opieki nad dziećmi ale też nad starzejącymi się rodzicami, 11) konieczność ponoszenia kosztu opieki instytucjonalnej świadczonej dla osób starszych, co w obecnym stanie prawnym (częściowa odpłatność lub zwolnienie z niej członków rodziny) znacząco obciąża budżet Gminy,</p>

<p>Gminy Cieszków,</p> <p>9) korzystne zmiany społeczne takie jak wzrost kreatywności, wykształcenia, wykorzystania technologii cyfrowych, postaw przedsiębiorczych, mobilności, obywatelskości,</p> <p>10) współdziałanie wielu podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej w celu rozszerzenia ofert, form i środków pomocy, co stwarza możliwość lepszego docierania do różnych grup i środowisk, jak również finansowania działalności z różnych źródeł.</p>	<p>12) częste zmiany przepisów prawa wpływające na stanowienie norm prawa lokalnego, utrudniające długofalowe planowanie przedsięwzięć,</p> <p>13) problemy alkoholowe oraz narkotykowe członków rodzin,</p> <p>14) słaba dostępność komunikacyjna Gminy Cieszków (np. brak połączeń komunikacyjnych pomiędzy większością miejscowości w gminie w okresie wakacji i ferii szkolnych, gdy nie kursuje autobus szkolny).</p>
--	--

Wymieniony powyżej katalog nie wyczerpuje wszystkich istniejących możliwości, wskazuje jedynie najważniejsze obszary, które należy wziąć pod uwagę i które mogą mieć istotny wpływ na planowanie i realizację celów strategicznych.

4. Założenia strategiczne

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę i analizę SWOT założono, że najbliższy okres wprowadzania zmian społecznych na terenie Gminy Cieszków może zaowocować ograniczeniem skutków zidentyfikowanych problemów i niekorzystnych zjawisk społecznych, intensyfikacją rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Opracowane w niniejszej Strategii prognozy pokazują w jakim kierunku należy prowadzić zmiany, aby działania strategiczne przyniosły jak najlepsze rezultaty oraz jak efektywnie zarządzać zmianą społeczną, aby wszystkim mieszkańcom Gminy Cieszków żyło się lepiej.

4.1 Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cieszków na lata 2021-2030.

Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a działania w najwyższym stopniu zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w samodzielnym i konstruktywnym rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Wdrożenie Strategii spowoduje:

- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego najuboższych mieszkańców Gminy,
- zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- utrzymanie odpowiedniego poziomu życia mieszkańców, umożliwiającego zaspokajanie najpilniejszych potrzeb, w tym potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży,

- poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób chorych, starszych i niepełnosprawnych,
- zwiększenie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania, bez konieczności kierowania mieszkańców wchodzących w wiek senioralny, samotnych i niewydolnych funkcjonalnie do domu pomocy społecznej,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- umożliwienie dzieciom wychowywania się w rodzinach biologicznych, w dogodnych warunkach dla rozwoju i przygotowania do dorosłości.

Osiągnięcie prognozowanych rezultatów będzie możliwe przy zaangażowaniu samorządu Gminy Cieszków, instytucji publicznych, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej Gminy. Prognozowane zmiany powinny sprzyjać włączeniu społecznemu, umożliwiać integrację społeczną, zapobiegać wykluczeniu i marginalizacji oraz spowodować poprawę jakości życia mieszkańców Gminy.

4.2 Kierunki i zakres działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych.

Jednym z najważniejszych kierunków zmian społecznych na terenie Gminy Cieszków jest utrzymanie bezpieczeństwa socjalnego osób, których dochody nie pozwalają na zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych i utrudniają życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Bardzo ważną kwestią jest ożywienie lokalnego rynku pracy i umożliwienie osobom bezrobotnym oraz pozostającym bez pracy mieszkańcom Gminy zatrudnienia, a co za tym idzie poprawy sytuacji ekonomicznej. Jednym z kierunków niezbędnych działań jest poszerzenie katalogu ofert usługowych dla zabezpieczenia potrzeb najstarszej grupy mieszkańców Gminy Cieszków. Niezbędne są działania w kierunku utrzymania jak najlepszej sprawności życiowej oraz wsparcie odpowiadające indywidualnym potrzebom seniorów. Aktywizowanie, motywowanie i zachęcanie seniorów do udziału w działaniach oferowanych przez Gminę, propagowanie rzetelnej informacji i organizacji wsparcia, czyli dowóz, transport do miejsc, gdzie mogą skorzystać ze wsparcia oraz skierowanie większej pomocy finansowej i usługowej do osób starszych. Pozwoli to lepiej i efektywniej korzystać seniorom z różnych form wsparcia, a tym samym zwiększy możliwość pozostania w środowisku zamieszkania. Kwestią, której nie należy pomijać w planowaniu działań strategicznych jest wspieranie osób chorych i niepełnosprawnych w rozwiązywaniu problemów związanych z leczeniem i rehabilitacją poprzez zapewnienie

właściwych warunków do życia w rodzinie i środowisku tym osobom. Także działanie na rzecz utrzymania prawidłowego stanu psychicznego oraz zapobieganie powstawaniu problemów ze zdrowiem psychicznym mieszkańców Gminy, zmniejszenie skali osób mających zaburzenia czy też choroby psychiczne. Organizację właściwych warunków pracy oraz likwidację wszelkich barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne funkcjonowanie w społeczności lokalnej.

W tym obszarze należy też zwrócić uwagę na problem aktywizacji osób niepełnosprawnych, podnoszenie świadomości społecznej na temat skutków niepełnosprawności oraz praw i uprawnień osób z niepełnosprawnością. Bardzo ważnym kierunkiem działania jest wspieranie rodzin, w których zagrożony jest proces rozwoju i wychowania dzieci. Objęcie szczególnym wsparciem, zwłaszcza specjalistycznym (w tym asystenturą) rodzin, w których problem ten jest rozpoznany powinno być priorytetowym działaniem strategicznym wszystkich instytucji i podmiotów gminy działających na rzecz rodziny. Również istotnym kierunkiem planowania działań strategicznych jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom. Obszar tych działań należy wypełnić przede wszystkim działaniami interwencyjnymi, zmierzającymi do przerwania przemocy, ochrony ofiar przemocy i ukarania sprawców. Obszar przeciwdziałania przemocy należy też wypełnić edukacją mieszkańców oraz działaniami informacyjnymi i profilaktycznymi, aby w jak największym stopniu uświadomić mieszkańcom gminy zagrożenia przemocy oraz informować jak należy im przeciwdziałać i chronić się przed utrwaleniem niepożądanych zachowań społecznych. Jednym z kierunków działań, które należy utrzymać w Gminie Cieszków jest prowadzenie mieszkań socjalnych i innych podobnych form wsparcia, np. mieszkań chronionych, mając na względzie ewentualny problem bezdomności oraz problemy niektórych osób wychodzących z zakładów karnych i doświadczających problemów z uwagi na utratę dotychczasowego mieszkania. Wskazane kierunki nie wyczerpują wszystkich możliwości w zakresie planowania zmian społecznych, dotyczą jedynie zmian w obszarach rozpoznanych i uzasadniających konieczność podejmowania działań. Zakłada się, że planowane zmiany będą wdrażane sukcesywnie, z uwzględnieniem możliwości kadrowych, organizacyjnych i finansowych Gminy Cieszków.

5. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030 wpisują się w założenia strategii rozwoju Gminy Cieszków na lata 2016-2021. Stanowią też element wspólnej polityki społecznej Województwa Dolnośląskiego oraz polityki społecznej kraju

przyjętej na najbliższe lata. Zdefiniowane cele są spójne z polityką równości szans, nakierowane na pobudzenie aktywności mieszkańców oraz gwarantujące pozytywne oddziaływanie na środowisko.

5.1 Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030

W oparciu o diagnozę oraz rozpoznane problemy społeczne Gminy celem głównym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030 jest **„Zapewnienie mieszkańcom Gminy Cieszków dogodnych warunków rozwoju oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji”**. Tak sformułowany cel strategii rozwiązywania problemów społecznych obejmuje wszystkie jej obszary problemowe i adresowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy, których warunki i poziom życia pozostają w gestii zainteresowania samorządu terytorialnego.

5.2 Cele szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030.

Dla pełnego wdrożenia celu głównego strategii opracowano cele szczegółowe (operacyjne) obejmujące zróżnicowane obszary interwencji i działań na rzecz mieszkańców Gminy Cieszków. Zdefiniowane cele to:

- 1) zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom bez stałych źródeł dochodów lub o dochodach niewystarczających na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych;
- 2) przeciwdziałanie bezrobociu;
- 3) zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług społecznych osobom chorym, niepełnosprawnym oraz wchodzącym w wiek senioralny;
- 4) wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju;
- 5) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- 6) przeciwdziałanie uzależnieniom;
- 7) ochrona zdrowia psychicznego.

Zakłada się, że sformułowane cele szczegółowe umożliwią ograniczenie skutków problemów społecznych rozpoznanych na terenie Gminy Cieszków. Ponadto dopuszcza się możliwość wprowadzania uzupełnień i modyfikacji treści celów szczegółowych w wyniku aktualizacji diagnozy społecznej lub w wyniku pojawiających się okoliczności wywołujących inne niż

rozpoznane dotychczas zjawiska i problemy społeczne.

5.3 Wskaźniki realizacji celów strategicznych

Wskaźniki realizacji celu głównego stanowiąc będą efekt końcowy, mierzony w ostatnim okresie sprawozdawczym, tj. 2030 roku. Dla tego pomiaru ustalono następujące wskaźniki:

- Wskaźnik nr 1; do 2030 roku corocznie co najmniej 90% osób ubiegających się o pomoc, spełniających kryterium, zostanie objęta wsparciem w ramach różnorodnych świadczeń finansowych pomocy społecznej. Wskaźnik ten będzie odzwierciedleniem liczby i jakości działań interwencyjnych w zakresie utrzymania bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców.
- Wskaźnik Nr 2; do 2030 roku wzrośnie o 30% w stosunku do 2019 roku liczba osób objętych pracą socjalną mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom samodzielne pokonywanie trudności życiowych. Zmniejszająca się liczba rodzin korzystających
- z pomocy będzie odzwierciedleniem działań aktywizujących, prowadzonych między innymi przez pracowników pomocy społecznej w celu pokonywania trudności mieszkańców związanych z zaspokajaniem życiowych potrzeb. Wskaźnik ten będzie odzwierciedleniem profilaktyki społecznej prowadzonej na rzecz osób i rodzin, w których pojawiają się problemy.

Wskaźniki dla szczegółowych celów strategicznych ustalono w taki sposób, aby zmianę można było obserwować zarówno w corocznym raporcie sprawozdawczym jak i innych raportach związanych z monitorowaniem zachodzących zmian. Szczegółowy wykaz wskaźników przypisanych poszczególnym celom zawiera zamieszczona dalej tabela.

Tabela Wskaźniki realizacji celów szczegółowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030.

L. p.	Treść celu szczegółowego	Wskaźnik
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom bez stałych źródeł dochodów lub o dochodach niewystarczających na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.	1) liczba osób, którym przyznano zasiłki pieniężne w roku kalendarzowym, 2) liczba osób objętych dożywianiem, 3) wysokość środków przeznaczonych na świadczenia pieniężne dla osób uprawnionych do świadczeń w roku budżetowym. 4) wysokość środków przeznaczonych na dofinansowanie dożywiania w skali roku, 5) liczba projektów i programów osłonowych pomocy społecznej w skali roku, 6) liczba osób objętych projektami i programami

		osłonowymi w skali roku, 7) liczba lokali socjalnych lub mieszkań chronionych dla osób z problemami lokalowymi, 8) liczba osób korzystających z mieszkań socjalnych i chronionych, 9) liczba osób otrzymujących dodatek mieszkaniowy i dodatek energetyczny
2	Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców poprzez pracę socjalną nakierowaną na aktywizację społeczno - zawodową	1) liczba osób skierowanych do pracy w ramach prac społecznie użytecznych lub innych form zatrudnienia wspieranego, 2) liczba osób objętych programami we współpracy z Urzędem Pracy 3) liczba osób bezrobotnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej
3	Zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług społecznych osobom chorym, niepełnosprawnym i w wieku senioralnym.	1) liczba osób objętych pomocą usługową, 2) liczba zatrudnionych opiekunek w przeliczeniu na etaty, 3) liczba godzin świadczonych usług, 4) liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej, 5) liczba inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych (np. działalność informacyjno – promocyjna polegająca na rozbudzaniu aktywności życiowej osób niepełnosprawnych, starszych, i inne)
4	Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju.	1) liczba rodzin objętych „programem 500+”, 2) liczba dzieci objętych „programem 500+” 3) liczba rodzin objętych kompleksowym wsparciem w ramach systemu pomocy społecznej, 4) liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego, 5) liczba dzieci skierowanych do pieczy zastępczej (bez względu na formę pieczy) 6) liczba zatrudnianych asystentów rodziny, 7) liczba dzieci, którym umożliwiono powrót z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych, 8) wysokość środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dzieci w systemie pieczy zastępczej.
5	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1) liczba założonych Niebieskich Kart w roku kalendarzowym, 2) liczba powołanych grup roboczych, 3) liczba osób dotkniętych przemocą kierowanych do Ośrodków Wsparcia, 4) liczba inicjatyw informacyjno - edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, 5) liczba wniosków o ściganie sprawców przemocy.
6	Przeciwdziałanie uzależnieniom.	1) liczba osób objętych działaniami GKRPA, 2) liczba osób objętych programami i projektami na

		<p>rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, 3) liczba osób skierowanych do Zakładów Leczenia Uzależnień, 4) liczba cofniętych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, 5) liczba inicjatyw społecznych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (kampanii informacyjnych, imprez plenerowych itp.)</p>
7	Ochrona zdrowia psychicznego	<p>1) liczba prowadzonych działań , informacyjnych i edukacyjnych na rzecz upowszechniania wiedzy na temat zdrowia psychicznego i jego uwarunkowań, 2) liczba programów oraz liczba osób objętych programami, 3) liczba wydanych informatorów o lokalnych miejscach wsparcia i pomocy w kryzysach zdrowia psychicznego, 4) liczba szkoleń, warsztatów, konferencji (dla różnych grup zawodowych), 5) liczba projektów, grup wsparcia (w tym liczba osób objętych wsparciem) w celu zapobiegania problemom zdrowia psychicznego w rodzinie i w środowisku lokalnym.</p>

5.4 Monitoring realizacji celów i działań strategicznych

Monitoring realizacji celów strategicznych prowadzony będzie na bieżąco. Corocznie w okresie sprawozdawczym Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w składanym corocznie sprawozdaniu z działalności GOPS informuje Radę Gminy o stanie realizacji celów i zadań wynikających z niniejszej Strategii, stosownie do treści art. 110 ust 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Ocena wdrażania działań Strategii prowadzona będzie w dwóch wymiarach. Po pierwsze – jako ocena wdrażania planowanych działań Strategii pod względem ich liczby i zasięgu, po drugie – jako ocena charakteru zmian, które Strategia wprowadza w życiu społecznym, a więc - czy wdrażane zmiany przyczyniają się do rozwiązywania lokalnych problemów? - na ile zmieniła się sytuacja mieszkańców Gminy? Efekt realizacji działań powinien być porównany z sytuacją wyjściową. Osiągnięcie celu strategicznego powinno pociągać za sobą pytanie jak utrzymać stan, który osiągnięto? Jak go umacniać i rozwijać? Na ostatnim etapie oceny strategii niezbędne będzie określenie rekomendacji na przyszłość, jako wniosków płynących z realizacji strategii i sugestii do planowania kolejnych działań społecznych.

6. Opis sposobu wdrażania strategii oraz działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cieszków na lata 2020-2030 wdrażana będzie poprzez realizację programów, projektów socjalnych, oraz konkretnych zadań realizowanych przez podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Gminy z administracją samorządową.

Do najważniejszych należą między innymi:

- Gminny program wspierania rodziny,
- Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Gminny program przeciwdziałania narkomanii,
- Programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców w tym Programy Aktywnej Integracji wdrażane we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy,
- Programy osłonowe adresowane do różnych grup społecznych w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym programy współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Programy współpracy Gminy Cieszków z Organizacjami Pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Działania mogą być realizowane na różnych poziomach począwszy od współpracy partnerskiej, aż po zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie określonym przepisami prawa. W zlecaniu zadań preferowane będą procedury oparte na przepisach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, promujące działania miejscowych organizacji pożytku publicznego z zachowaniem zasad konkurencyjności i najwyższej jakości rezultatów. Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami niniejszej Strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego Strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego Strategii.

Za priorytetowe w realizacji celów strategicznych uznane będą programy i projekty wdrażane z zastosowaniem:

- metod partycypacyjnych - włączających przedstawicieli różnych środowisk i grup społecznych do podejmowania wspólnych działań,

- metod aktywizujących – włączających osoby ze środowisk marginalizowanych i defaworyzowanych w poprawę ich trudnej sytuacji,
- metod integrujących – wzmacniających lokalne więzi społeczne w czasie wspólnych działań na rzecz osób z grup ryzyka oraz na rzecz dobrych praktyk,
- metod profilaktycznych – zapobiegających pojawianiu się trudnych sytuacji społecznych oraz minimalizujących przyczyny generujące takie sytuacje,
- metod niwelujących – rozwiązujących problemy oraz eliminujących niepożądane zjawiska lub sytuacje sprzyjające powstawaniu problemów społecznych.

Niezależnie od metod wdrażania Strategii, do realizacji celów strategicznych mogą przyczynić się wszystkie instytucje, organizacje i osoby bezpośrednio zaangażowane w wykonanie zadań, zarówno osoby reprezentujące instytucje Gminy Cieszków, jak i przedstawiciele organizacji pozarządowych, wolontariusze, przedsiębiorcy i inne osoby. Szczegółowy zakres wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030 wskazuje „Harmonogram” zamieszczony w rozdziale 10 niniejszej Strategii. Harmonogram jest narzędziem gwarantującym systematyzację i chronologię działań (zadań, programów, projektów) planowanych do realizacji oraz ich rozłożenie w czasie. Działania przypisane są poszczególnym celom szczegółowym (operacyjnym), w taki sposób, aby mogły być realizowane w planowanym zakresie lub rozszerzone o nowe (dodatkowe) działania, w tym działania podmiotów podejmujących współpracę po raz pierwszy. Harmonogram przedstawia zwięzły zapis zadań i czynności prowadzących do osiągnięcia zamierzonego celu, co jednocześnie umożliwia monitorowanie procesu wdrażania strategii. W przypadku istotnych zmian w realizacji działań strategicznych Harmonogram może być aktualizowany zgodnie z procedurą aktualizacji określoną w rozdziale 9 niniejszej Strategii.

7. Ramy finansowe strategii oraz źródła finansowania wydatków niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych.

Polityka społeczna, zapobieganie ubożeniu społeczeństwa, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz przedsięwzięcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych obejmują jedną z ważniejszych sfer działania społecznego. Wśród zadań publicznych Gminy obszar ten zajmuje priorytetowe miejsce, co dotychczas gwarantowało możliwość pozyskania środków na realizację zadań z zakresu polityki i pomocy społecznej. Kierunki kształtowania polityki społecznej na najbliższe lata nie przewidują zasadniczych zmian w finansowaniu działań osłonowych o charakterze socjalnym, co pozwala mieć gwarancję

częściowego ich finansowania z budżetu państwa. Nie bez znaczenia w całości finansowania działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030 może być udział funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł zewnętrznych. Największy udział w realizacji działań strategicznych przypada jednak funduszom samorządu gminnego, wzmocnionym potencjałem przedsiębiorców i innych podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań strategii mogą pochodzić ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub grantów pozyskanych na realizację konkretnych programów lub projektów. Budżet planowany na realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030 będzie oszacowany w okresach rocznych, odrębnie dla każdego z celów strategii. Zakłada się, że wydatki na realizację celów strategicznych oscylować będą corocznie w granicach zbliżonych do wydatków za 2019 rok z niewielkim wzrostem dla celów, które są nakierowane na poprawę sytuacji materialnej mieszkańców Gminy Cieszków. Przewidywany plan wydatków stanowi załącznik numer 1, sprawozdanie finansowe roczne z wdrażania Strategii stanowi załącznik numer 2 do niniejszej Strategii. Szczegółowe wartości wydatków niezbędnych do osiągnięcia celów strategii corocznie podlegają zatwierdzeniu przez Radę Gminy w Cieszkowie, w trybie przewidzianym dla uchwalania budżetu gminy.

8. Informacja i promocja wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030.

Osiągnięciu celu głównego strategii towarzyszyć będzie informacja o wdrażaniu działań strategicznych, a Strategia i wywołane przez nią zmiany staną się udziałem i własnością społeczności lokalnych. Promocja działań strategicznych odbywać się będzie poprzez konsultacje społeczne, prezentację dobrych praktyk w zakresie rozwiązania problemów społecznych na poziomie społeczności lokalnych, na spotkaniach mieszkańców, posiedzeniach komisji Rady Gminy, sesjach, konferencjach wewnętrznych i zewnętrznych oraz w dostępnych mediach. Promotorami zmiany społecznej będą nie tylko koordynatorzy Strategii i podmioty odpowiedzialne za jej wdrożenie, ale także beneficjenci i adresaci działań, którzy w sposób bezpośredni będą odczuwać skutki zmian.

9. Zasady aktualizacji i wprowadzania zmian w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030 jest wieloletnim dokumentem planistycznym i co do zasady nie powinna ulegać zmianom czy modyfikacji. W szczególności nie mogą ulegać zmianie cele Strategii oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Ze względu na fakt, że Strategia określa obszar dynamicznie zmieniający się pod względem natężenia problemów społecznych może jedynie podlegać aktualizacji, mającej na celu odniesienie do okoliczności lub faktów, których istnienia nie można było przewidzieć na etapie projektowania dokumentu, lub które pojawiły się w trakcie wdrażania działań Strategii. Aktualizacja może nastąpić także w przypadku istotnych zmian w przepisach prawa regulujących zakres zadań samorządu gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz finansowania tych zadań z budżetu gminy. Mając powyższe na względzie Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030 może być aktualizowana w następujących obszarach:

1. Diagnostycznym – jeśli na obszarze działania Gminy pojawią się problemy społeczne nie istniejące w czasie opracowywania Strategii,
2. Planistycznym – jeśli w trakcie wdrażania Strategii okaże się, że w planie pominięto istotne dla rozwiązywania istniejących problemów zagadnienia lub wystąpi konieczność zaplanowania działań dla nowych problemów, zdiagnozowanych w trakcie wdrażania Strategii,
3. Wdrożeniowym – jeśli w trakcie wdrażania Strategii okaże się, że zmieniają się podmioty odpowiedzialne za wdrożenie konkretnych zadań lub zaplanowane działania są nieadekwatne do potrzeb i trzeba je zastąpić innymi,
4. Ewaluacyjnym – jeśli w trakcie wdrażania Strategii zajdą istotne okoliczności mające wpływ na ocenę skuteczności planowanych działań.

Inicjatorem (wnioskodawcą) aktualizacji Strategii może być:

1. Dyrektor GOPS jako podmiot koordynujący wdrażanie Strategii,
2. Każdy z podmiotów partnerskich uczestniczących we wdrażaniu Strategii,
3. Podmiot zewnętrzny sprawujący nadzór i kontrolę nad działaniem Gminy w obszarze rozwiązywania problemów społecznych,
4. Inny podmiot w uzasadnionych sytuacjach.

Aktualizacja Strategii może odbywać się nie częściej niż raz do roku, o ile zajdą okoliczności uzasadniające przeprowadzenie aktualizacji. Okres aktualizacji może być powiązany z okresem

sprawozdawczym. Aktualizacja Strategii odbywa się w trybie przewidzianym dla jej uchwalenia.

10. Harmonogram wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cieszków na lata 2021-2030.

L. p.	Cel szczegółowy	Działania niezbędne do realizacji celu	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Termin realizacji	Uwagi
1	Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom gminy nie posiadającym dochodów własnych, lub o dochodach nie wystarczających na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.	przyznawanie świadczeń finansowych	GOPS	wdrażanie na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		Organizacja i zapewnienie dożywiania	GOPS	wdrażanie na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		udzielanie pomocy rzeczowej i w naturze	GOPS, sponsorzy, darczyńcy	wdrażanie na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych	GOPS, samorząd Gminy	w zależności od potrzeb oraz możliwości finansowych	
		zapewnienie źródeł finansowania świadczeń i innych form wsparcia	Samorząd Gminy	na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		wdrażanie osłonowych programów i projektów socjalnych oraz inne działania w zależności od rozpoznanych potrzeb	Samorząd Gminy, GOPS, inne podmioty	w zależności od potrzeb	
2	Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców poprzez pracę socjalną nakierowaną na aktywizację społeczno - zawodową	wzmacnianie potencjału kompetencyjnego osób bezrobotnych	GOPS, PUP, podmioty, którym zlecono realizację zadań.	na bieżąco	
		tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze usług społecznych	GOPS, PUP, pracodawcy	na bieżąco	
		inicjowanie prac społecznie użytecznych na terenie gminy	Samorząd Gminy, GOPS, PUP	na bieżąco	
		organizowanie robót publicznych i prac interwencyjnych na obszarze gminy	Samorząd Gminy, GOPS, PUP	na bieżąco	
		współpraca z lokalnymi podmiotami gospodarki w zakresie pośrednictwa w zatrudnieniu osób	Samorząd Gminy, GOPS, PUP, pracodawcy,	na bieżąco	

		bezrobotnych			
		opracowywanie i wdrażanie lokalnych programów w zakresie likwidacji bezrobocia i aktywizacji osób pozostających bez pracy	GOPS, PUP inne podmioty	w zależności od potrzeb	
3	Zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług społecznych osobom chorym, niepełnosprawnym i wchodzącym w wiek senioralny.	rozwój zróżnicowanych usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych	Samorząd gminy, GOPS, organizacje pozarządowe, inne podmioty, w tym komercyjne	na bieżąco, w miarę możliwości finansowych	
		organizowanie i prowadzenie dziennych form wsparcia seniorów (Domów Seniora, Klubów Seniora itp.)	Samorząd gminy, GOPS, organizacje pozarządowe, inne podmioty, w tym komercyjne	na bieżąco	
		kierowanie do domów pomocy społecznej	GOPS	na bieżąco	
		wspieranie form aktywizacji osób starszych	Samorząd Gminy, GOPS, inne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych	w zależności od potrzeb	
		inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych dla osób w wieku senioralnym oraz niepełnosprawnych	Samorząd Gminy, GOPS, Organizacje pozarządowe, inne podmioty	w zależności od rozpoznanych potrzeb	
4	Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju	wdrażanie programu 500+ dla rodzin wychowujących dzieci	GOPS	na bieżąco,	
		inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych mających na celu wzmocnienie roli rodziny w tym programu wspierania dzieci i rodzin na terenie gminy	GOPS (pracownicy socjalni, asystenci rodziny), organizacje pozarządowe, szkoły i inne podmioty	zgodnie z terminami wskazanymi w trzyletnich programach wspierania rodziny	
		korygowanie nieprawidłowych postaw rodzicielskich	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy, GKRPA, inne podmioty	na bieżąco	
		udzielanie poradnictwa	GOPS, Placówki	na bieżąco	

		specjalistycznego, pedagogicznego, prawnego i psychologicznego rodzinom dysfunkcyjnym	wsparcia specjalistycznego, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Szkoły		
		współorganizowanie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki rodzin biologicznych	GOPS, PCPR - Organizator Pieczy Zastępczej, Sąd Rodzinny, Kuratorzy, Szkoła, inne podmioty	w zależności od potrzeb	
		współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej	Samorząd Gminy, GOPS, instytucje pieczy zastępczej	w zależności od potrzeb	
5	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar	Samorząd Gminy, GOPS, ZI ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Policja	na bieżąco	
		prowadzenie działań określonych procedurą Niebieskiej Karty	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Policja	na bieżąco	
		prowadzenie działań informacyjnych poprzez rozprowadzanie plakatów, broszur, ulotek na temat praw osób doświadczających przemocy oraz form przeciwdziałania przemocy	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Szkoły	na bieżąco	
6	Przeciwdziałanie uzależnieniom.	opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	Samorząd Gminy, GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Szkoły, organizacje pozarządowe	corocznie	
		opracowanie i realizacja gminnego programu	Samorząd gminy, GOPS, organizacje	corocznie	

		przeciwdziałania narkomanii	pozarządowe, inne podmioty, Policja, Szkoły		
--	--	--------------------------------	---	--	--

**Plan wydatków na realizację celów określonych w Strategii
Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cieszków na lata
2021-2030.**

Cel strategiczny	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom gminy nie posiadającym dochodów własnych, lub o dochodach nie wystarczających na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.										
Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców gminy.										
Zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług niezbędnych osobom chorym, niepełnosprawnym i wchodzącym w wiek senioralny.										
Wzmacnianie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju.										
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.										
Przeciwdziałanie uzależnieniom.										
Razem wydatki roczne na realizację poszczególnych celów strategii w tys. złotych										

Sprawozdanie finansowe z wydatków poniesionych na realizację celów określonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Cieszków na lata 2021-2030

Cel strategiczny	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom gminy nie posiadającym dochodów własnych, lub o dochodach nie wystarczających na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.										
Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców gminy.										
Zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług niezbędnych osobom chorym, niepełnosprawnym i wchodzącym w wiek senioralny.										
Wzmacnianie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju.										
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.										
Przeciwdziałanie uzależnieniom.										
Razem wydatki roczne na realizację poszczególnych celów strategii w tys. złotych										